« پوزانتیون »
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته . صاحب امتیاز ومدیر مسؤل
پوزانت کچیان
مطبعه واداره خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نمرولی دائره مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3½, եռամսեայ 2: — Արտասահման 40 Ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10: Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսմ Լոգալէ:

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ ՔՍԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲՈՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ
Ի դիմաց թերթին կ'ստորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆԸ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur–Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 320 Կ. ՊՈԼԻՍ, ՈՒՐԲԱԹ, 1897 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 14/26 2 ՐԷՃԷՊ 1315 14 ԹԷՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 1313 Բ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 320

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԴԱՍ ՄԸ ԵՒՍ

Նոյն շաբթուն յորում Միքայէլ Ծարէճեանի արձանին բացումը կը կատարուէր Լոնտոնի արուարձանի մը մէջ, Օր. Բէնճէլլի հոն կ'հրատարակէր իր հօր կենսագրութիւնը: Երկու դէպքերէն ալ նոյն դասն է որ կ'առնունք: Առաջինը՝ նշանաւոր բնագէտ և ելեկտրագէտ, երկրորդն՝ ոչ նուազ համբաւաւոր երկրաբան, միեւնոյն ազքատիկ, աննշան և զարգացման աննպաստ ծագումէ ունեցան: Ուիլեըմ Բէնճէլլի Փորնուօլ գաւառացի նաւազի մը որդին էր: Իր հայր մօտակայ ծովեզերքներ ապրանք փոխադրող փոքրիկ առագաստանաւու մը նաւապետն էր: Տղան իր առջի մանկութեան մէջ արտակարգ ուշիմութիւն ցուցուց: Բայց իր հայր աշկերտի պէտք ունէր, և փոխանակ շաբաթականով ուրիշ պատանի մը վարձելու, իր տղան նաւուն մէջ առաւ 12 տարեկանին: Ա՛լ անկէ ետքն Ուիլեըմ դպրոցի երես չտեսաւ: Բայց ինչ որ ուսած էր տարրական նախակրթարանին մէջ, բաւ եղաւ իր հետաքրքրութիւնն և իր ընթերցասիրութիւնը շարժելու: Այս վիճակ նոյնքան պատիւ կ'բերէր իր արթուն մտքին որքան . . . իր վարժապետին: Ըլ դպրոցին առաջին և վերջին պաշտօնն ու նպատակն, ըստ մեզ, տղուն քով հետաքրքրութիւն յուզել և զայն ընթերցասիրութեան մղելն է: Եթէ այս արդիւնք ձեռք բերուեցաւ, տղան ա՛լ պիտի երթայ յառաջ, մղումն ընդունած է, ու պիտի չդադրի: Հետաքրքրութիւնը նոր հորիզոններ պիտի բանայ իր մտքին առջեւ, ու ընթերցասիրութիւնն իր դասագրքերէն շատ աւելի ճոխ և շահեկան մատեաններ տրամադրելի պիտի ընէ իրեն: Բայց եթէ այս համեստ արդիւնք ձեռք չբերուեցաւ, «դպիր»ները շատցուցէք որչափ ուզէք, տղան ամէն բան պիտի մոռնայ դպրոցէ ելնելէ ետքն,— և արդէն յիշատակելիք բան մը սորված պիտի չըլլայ դպրոցի մէջ:

Տասներկու տարեկան Ուիլեըմ օրն ի բուն կ'յոգնէր նաւուն մէջ, կայմերուն վրայ: առագաստներուն և չուաններուն գործածումն իր բազուկները կ'ուժգնցնէին, բայց իր մտային պաշարին վրայ բան մը չէին աւելցներ: Սակայն նոյն իսկ նաւու մը խիստ մարզանքին մէջ, գիշերուան կամ ցերեկուան պահերուն երբ հանգստեան ժամեր ունէր, կ'օգտուէր անոնցմէ ո՛չ թէ ծխելու, խմելու և շաղակրատելու իր ընկերներուն հետ, այլ կարդալու, բան սորվելու, և շահեկան դիտողութիւններ ու զննութիւններ ընելու: Իր դժնդակ պարտականութիւններու կատարման մէջ, քանիցս մահուան վտանգներ անցուց, բայց միշտ ժամանակ գտաւ, միշտ եռանդ ունեցաւ, աւելի բարձր, աւելի հեռանկատ նպատակի մը համար աշխատելու: Ցասն և ութ տարեկանին, իր հօր մահուանը հրաժարեցաւ ծովային կեանքէն, և վարժապետութիւն ըրաւ, ապրելու եւ իրեններն ապրեցնելու համար: Վարժապետի ասպարէզն ընտրեց, որովհետեւ բան սորվելու, ինքզինք զարգացնելու մեծագոյն դիւրութիւնը կ'տեսնէր՝ ուրիշներուն բան սորվեցնելու, ուրիշներուն զարգացման աշխատելու գործին մէջ: Թորքէյ քաղաքին մէջ դպրոց մը բացաւ, եւ այնքան յաջողեցաւ որ իր բնակութիւն միայուն կերպով հոն հաստատեց այնուհետեւ: Օր. Բէնճէլլի մանրամասն կ'պատմէ թէ իր հայր ինչպէս դպրոց մը վարելով հանդերձ ժամանակ կ'գտնէր բնագիտական ու երկրաբանական ուսումներու պարապելու, և քաղաքին շրջակայքն յաճախակի զննութիւններ կատարելու: Երկրային խաւերու քննութիւնն իրեն համար սիրելի գործ մ'ըրաւ: Բոլոր անուանի երկրաբաններու գիրքերը կարդաց: Միայն գիրք կարդալով չբաւականացաւ, շատ մը բան իր հաշուոյն պեղեց, ու փորձի ենթարկեց: Քարայրներու, անձաւներու, փապարներու ներքին կազմութեան ու պարունակութեան խուզարկութիւնն և ուսումնասիրութիւնն իրեն մասնագիտութիւն ընտրեց: 1860ին իր առաջին գիտական երկն հրատարակեց, Տըվընշիր գաւառի քրածոյ տունկերուն վրայ, որոց նախապատմական հնութիւնը ցուցուց: Պրիքսըմի քարայրներուն զննութեամբ հաստատեց թէ նախնական մարդն որ գայլախազէ ([illegible]) կոշտ զէնքեր կ'շինէր, այսինքն՝ մետաղի գաղափարը չունէր տակաւին, ժամանակակից եղած է մամմութի, ռնգեղջիւրի և այլ խոշորածաւալ կենդանիներու որք ո՛չ եւս են, ու անոնց պէս մօտաւոր ժամանակի մէջ ոչնչանալու սահմանուած են փիղերն, որոց ժամանակակից ըլլալու բախտը կ'վայելէ մեր դարու մարդկութիւնը: Իրաւ ալ, բաղդատմամբ աւելի վտանգաւոր գազաններու, (ինչպէս Հնդկաստանի մէջ վագրերը,) բարեբախտութիւն է փիղերուն ժամանակակից ըլլալ:

Ուիլեըմ Բէնճէլլի կեանքին մեծ գործն եղաւ «Քէնթի Մակը» կոչուած ահագին քարայրին զննութիւնը, որ 15 տարի տեւեց: Անոր մէջէն երկրաբանական գանձեր երեւան հանեց, դասաւորեց, ստուգեց, ճշտեց շատ բաներ որք գիտութեան այս ճիւղին վրայ մեծ լոյս տուին: Բրոֆ. Պօննի Օր. Բէնճէլլի գրքին մէջ մանրամասն գլուխ մը գրած է Բէնճէլլի գիտական գործին այս մասին վրայ, վկայելով թէ Գիտութիւնն ո՛րքան երախտապարտ է նաւու նախկին աշկերտին ([illegible]): Շնորհիւ այս աշխատութեանց, Բէնճէլլի յարաբերութեան մտաւ ժամանակին էն մեծ գիտուններուն հետ, որոց հետ իր շահեկան թղթակցութիւնք իր աղջկան հեղինակած գիրքին ուշագրաւ մասերէն մին կ'կազմեն:

Իր գործին զաւակն, ամէն կերպով պարծենալու, հպարտանալու իրաւունք ունենալով հանդերձ, Բէնճէլլի համեստ, զուարթ և բարեքրիստոնեայ մ'էր: Ամէնէն չոր նիւթերու վրայ կրնար խօսիլ ու գրել ամէնէն զուարճալի ձեւով, և իր անձնական յարաբերութեանց մէջ ամէնուն հետ անոյշ և ժպտուն էր, և հոգածու՝ նորերը, խակերը, թերավարժները քաջալերելու և յառաջացնելու: Նոյն իմացական պարկեշտութիւնն ու խղճմտութիւնը զոր ի կիր կ'առնուր իր գիտական զննութեանց մէջ՝ տպաւորելով նաև իր անձնական և ընկերական վարմունքին վրայ, ուղղամիտ և պարկեշտ քաղաքացի մը հանդիսացաւ:

Այսպիսի շինիչ կեանքեր կ'արժէ որ քաջալերեն մեր նոր սերունդն՝ համբերատար, տոկուն և ուշիմ աշխատութեամբ իրեն համար ասպարէզ պատրաստելու, նիւթական դժուարութիւններն առ ոչինչ գրելով: Աշխատասէր տղուն համար բնաւ խնդիր չէ թէ դպրոցն ո՛րքան բարեկարգ է, Ազգն ո՛րքան հարուստ է. տնտեսական տագնապն ո՛րքան կ'ծանրէ ծնողաց վրայ: Ընտիր բնաւորութեանց համար, դժուարութիւնը կարծես բացառիկ, երկնառաք խթան մ'է յառաջդիմութեան: Նաև, խրախուսիչ օրինակներ գտնելու համար, ամէն անգամ այնքան հեռուներն երթալ չենք կարօտիր: Աւասիկ հանրածանօթ աշխատակից մը Գահիրէէ մեզ կը գրէ Հայու մը կեանքը՝ նո՛յնքան պատուաբեր, նո՛յնքան ներշնչող: Չենք տարակուսիր թէ իր գեղեցիկ յօդուած, իր զգայուն շեշտերով, մեծ հաճութեամբ պիտի կարդացուի Բիւզանդիոնի այս աւուր թուոյն մէջ:

ՔՍԱՆ ՏԱՐԻ ԵՏՔԸ

(ԵՐԿՈՒ ԱՆՈՒՆՆԵՐ)

Քսանէն աւելի թէ պակաս, որոշ չեմ յիշեր, բայց մօտաւորապէս այդքան երկար ժամանակամիջոցի մը հաւասար շրջանէ մը ետք, որուն ինչպէ՛ս արագ անցած ըլլալը չեմ ըմբռներ այս վայրկենիս, յանկարծ աչքիս առջեւ կուգան կ'կանգնին անունները պատանութեան երկու ընկերներու, որոց մէկը՝ գաւառարակ գաւառի մը գիւղին անկիւնը կ'մեռնի անօթի, և միւսը՝ Նոր աշխարհի բարձրագոյն մէկ համալսարանին մէջ կ'փայլի իր եզական յաջողութիւններով, իբրեւ գիտնական: Ինչ ցնցող զուգադիպութիւններ կան կեանքի մէջ. այն միջոցին ուր Բիւզանդիոնի մէջ կ'կարդայի Նալթանեանի սրտայոյզ յօդուածը Մարտիրոս Շիտանեանի ուսուցչական գործունէութեան ու տարաբախտ վախճանին վրայ, աչքիս հանդիպեցաւ արտասահմանի թերթի մը մէջ՝ նամակ մը Շիքակոյէ որ կ'պատմէր Պետրոս Թաթարեանի ստացած համալսարանական մրցանակներն ու տիպլոմներն, իբրեւ տարրագէտ ու հանքաբան, որուն համբաւն Ամերիկայի մէկ ծայրէն միւսն արձագանգ գտած է արդէն (*):

Թաթարեան ու Շիտանեան երկուքն ալ պատանութեան ընկերներս Օրթագեղէն, որուն համեստ վարժարանին մէջ առած էինք մեր նախակրթութիւնը, գրեթէ միասին: Թաթարեան, բնիկ Պոլսեցի, իր ընտանիքին ծոցը կ'մեծնար ու գրագնութեան կապերով կապուած էինք իրարու հետ, թէեւ ան կրտսեր էր մեզմէ. Թուխ, աշխոյժ տղայ մը, որ թուաբանութեան մէջ «քաշքշաւ» կ'հանդիսանար միշտ ու ներշնչարքին հետ վիճելու կ'ելնէր պզտիկ տարիքէն: Իրեն համար՝ խաղը, զբօսանքն աշխատութեան մէջ էին. Խոյս կուտար ընտանեկան երեկոյթներէն՝ որոնք կը սարքուէին ան տան, հրաժարութիւնով խառն, ու կ'երթար փակուիլ իր խուցը՝ գրահշիւ սորվելու, մինչ մենք, իր ընկերներն, անկիւն մը համախմբուած՝ կ'ըմբոշխնէինք գաղափարական եղանակներէն՝ մոռնալով Պետրոսին ու դասերնիս:

Շիտանեան, ինքն ալ յամառ աշխատող մը, այս զբօսանքներէ կամովին խոյս տալու հաճոյքէն իսկ զրկուած էր, աւա՜ղ, պանդուխտ ու ժամկոչի զաւակ, եկեղեցին կը պառկէր ձեղնայարկի կամ [illegible] մը մէջ, որուն ներքեւ կ'գտնուէր գագաղներու նկուղը. ու շատ անգամ, խեղճ բարեկամիս, — երբ մենք ընտանեկան մեղմիկ յարկերու տակ կ'անցընէինք ձմրան երկար գիշերներն, — իրր մեռելներու ընկերակցութեամբ կ'սորվէր քերականութեան դասերը: Հին Օրթագեղցիներ ալ յիշելու են այդ նրբուղին ու այդ խուցն ուր կ'ելլէինք, կամ աւելի ճիշդ՝ կ'մագլցէինք, այցելութեան երթալու մեր ընկերոջ որ բանաստեղծի յատկութիւններ ալ ցոյց կուտար իր զրուածքներուն մէջ, որ Թերգմանէն կ'հանուէին: Թաթարեան նոյնն էր մաթեմատիկի մէջ ինչ որ Շիտանեան հայկաբանութեան:

Ալեւր գիւղի ապագայ վարժապետին հօր սենեակն, ուր պանդուխտ քահանան ու մեռելթաղ մը անպակաս էին միշտ, «օրուան լուրերուն» վրայ խօսելու զբաղած, պզտիկ ակադեմիա մը դարձած էր մեր կարգին համար, ուր կ'ժողվուէինք ամէն երեկուն, դպրոցէն արձակուելնուս: [illegible], Միքիթան, Ալիշանի քերթուածներն ու [illegible] թարգմանուած էին փոխնիփոխ ու պատառուն բազմոցին վրայ, — վասնզի սեղան չկար. կը թարգմանէինք, կ'վիճէինք, կ'կարդայինք, ու հատորները կ'փոխանակէինք գիշերային ընթերցմանը համար: Շիտանեան կ'արտասանէր մեզ իր հեղինակած գրաբար ոտանաւորներէն, որոց իւրաքանչիւր տողին հազ կուգային դպրոցական լայն թուղթերուն երկար գիծերը: ես ամէնէն աւելի հրապուրուած էի իր վրայ, թէեւ չկրցայ բնաւ յաջողիլ իր տողերուն գոնէ կէսուն չափ հատ մը շարադրել. մինչ կարճ, թեթեւ ու աշխարհաբար կ'ըլլային իմ գրածներս, ու Շիտանեան կ'ծաղրէր զիս՝ բարձրաձայն քերթողով մը ու ձեւը խոշոր սեղմելով մը: Մեր յաւիտենական նիւթերն էին լուսինը, վարդը, գարունը, [illegible] կ'գերազանցէր զանց սակայն Վանայ ծով ալ երգելով որուն եզերքն անցուցած էր իր մանկութիւնը. մօրն, եղբայրներուն վրայ կ'խօսէր մեզի, ընտանեկան երդիքին վրայ որուն ծուխին կարօտովը կ'արտմէր երբ հրաժեշտ կ'առնէինք իրմէ տունը երթալու համար, զինքը միայն թողլով եկեղեցին անկիւնը:

* * *

Պատանութեան յաջորդեց երիտասարդութիւն. դպրոցը տարուցինք հետզհետէ ու կեանքի հովը տարածեց ամենքս մէկ մէկ կողմ, ա՛լ իրար չտեսնելու համար: Թաթարեան Ամերիկա գնաց, ինչ որ ճշմարիտ պատահար մը եղաւ ան ատեն գիւղին մէջ. «Մեքենագործ պիտի ըլլայ» կ'ըսէին, կ'հիանայինք իր յանդգնութեանը վրայ: Շիտանեան Գատըգիւղ տան մը մէջ, յետոյ Արամեան վարժարանը դաստիարակութիւն ըրաւ ետք, ուսկից չէր մոռնար զգայուն նամակներ գրել մեզի երբեմն, վան ուղեւորեցաւ Ալեւր գիւղի վարժապետութեան [illegible] որ իր [illegible] էր: Ուրիշ ընկերներ հոս հոն ցրուեցան ու շատեր ալ կ'մնան մեր Օրթագիւղ, իրենց սիրելական անկիւնը. էն [illegible] անոնք չեն արժեք մեր մէջէն: Ու քանի տարի ետք, օր մը յանկարծ, Եգիպտոսի մէկ անկիւնին, իրիկնամուտի տխուր ժամու մը, դպրոցական այդ երկու ընկերներուս անունները կուգան կը միանան գրասեղանիս վրայ, մէկն իր դժբախտ մահով սիրտս ճմլելով ու միւսն իր պատուաբեր յաջողութեամբ սքանչացնելու զիս գրելով. արցունք մը ու ժպիտ մը քիչ անգամ այդքան դառն կերպով խառնուած են իրարու: Իմ ալ կեանքիս յիշատակները կ'պաշարեն միտքս այդ անուններուն հետ, յիշատակներ պատանութեան աղուոր օրերու, ուր երբեք չէի կրցած ըմբռնել թէ ինչ բան է եղեր ծնողքէ ու ծննդավայրէ հեռու, պանդուխտ ապրիլը, զոր հեղ Շիտանեան այնքան յուզուած շեշտերով ի զո՛ւր կ'բացատրէր մեզի: Թերթերը կ'սահին ձեռքէս ու կ'մնամ երազուն, գլխիկոր, մինչ դուրսը՝ պատուհանիս տակ, արաբ ջրկիր մը եղանակաւոր կ'սկսի իր ամէն երեկուան եղերերգը, միօրինակ, ցաւագին, պզտիկ [illegible] մը որուն [illegible] լեցուն են կարծես ու հոգիս կ'ցնցեն . . .

Գահիրէ, 6/18 Նոյ. Տ. Ա.

ՏԻԿ. ՆԱԶԱՐԷԹ ՏԷՐՏԷՐԵԱՆ

Ու ոք կ'ճանչնայ մեզ է Պ. Ն. Տէրտէրեան, այն վաստակաւոր դպրոցական, որուն կրթութեան սիրոյն համար իր ծնողք և եղբայրները Սեբաստիոյ [illegible] գիւղէն իրենց հաստատ տունը թողած եկած հաստատուած էին ի Պոլիս Միջագիւղ մէջ: Պատանին Տէրտէրեան [illegible] վարժարանը կ'գրուի, ուրկէ մէկ փայլուն ընթացաւարտը կ'ըլլայ 4 տարի վերջ՝ 1884ին: Սակայն իր ուսման ծարաւը չի յագեցներ Տարի մը վերջ Միացեալ Ընկ. պաշտպանութեամբ կը գրուի ի Ռօպէրդ Քօլէճ: Հոն մէկ կարգի մէջ ըլլալով շատ բարեկամացանք. իր համակրելի բնութիւն [illegible] ու իր [illegible] բոլոր աշակերտաց: Այդ միջոցին իրենց բնակութիւն Միջագիւղէն Բ. Հիսար կ'փոխադրեն: 1889ին Բ. Քօլէճէն ընթացաւարտ եղաւ: Աշխարհիկ մը ամփոփեր հանդէսին նկարագրութենէն. — Հայերէն լեզուաւ ճառախօսն էր մի [illegible], Պ. Նազարէթ Գ. Տէրտէրեան, որ իր ճառը [illegible] էր [illegible]: Պ. Տէրտէրեանի խօսքը խորին տպաւորութիւն ըրին հայ հանդիսականներուն վրայ: [illegible] էր և կ'խօսէր դառն փորձառութեամբ: Իրականութիւնը [illegible] բանաստեղծութեան [illegible] ներքեւ [illegible]: Պահ մը [illegible] ատենախօսը նկարագրեց այն ժամ, յորում պանդուխտ [illegible] հայրենի գիւղին ու տանը: Տէրտէրը միասին է և [illegible] կ'արտասանէ «Տէր ողորմեա» [illegible] «Տէր ողորմեա», [illegible], երբ Տէրտէրը [illegible] վրայ հողը նետելով «Հող էիր և ի հող դարձցիս» կ'արտասանէ: [illegible] վայրը [illegible] պանդուխտին համար, Տէր ողորմեան մահու աղօթքը: Այս [illegible] պատկերն արցունքներով լեցուց շատ աչքեր: Ատենախօսն յաւարտ բանից իր երախտագիտութիւն յայտնեց առ Դուրգէն էֆ., որու վարժարանին մէջ ստացած էր առաջին կրթութիւնն և բաժինները վայելած, առ Միացեալ Ընկերութիւնն՝ որու պաշտպանութեամբ ընդունուեցաւ Ռօպէրդեան վարժարանին մէջ, առ Ռօպէրդ Քօլէճի տեսչութիւնն և առ Բրոֆ. Ցակոբոս էֆ. Ճէճիզեան Միացեալ Ընկ. Տնօրէն ժողովոյ ատենապետն՝ ի դիմաց Ընկերութեան [illegible] մը նուիրեց իրենց պաշտպանելոյն, բուռն ծափահարութեանց մէջէն:»

Բ. Քօլէճի ընթացաւարտ ըլլալն ալ չգոհացուց զինքը: Տարի մը վերջ իր ծնողաց և բարեկամաց օգնութեամբ Ամերիկա գնաց բժիշկ ըլլալու: Ո՛չ ոք կ'ճանչնար հոն: Ինքզինք մեծ անձանց ներկայացուցողներն էին իր Փ. Ա. ([illegible]) տուածն աւելցող վկայականն ու Տըզ. Ուոշըլըրի յանձնարարագիրը: [illegible] հետեւեալը գրած էր ինձ: «Ֆիլատելֆիա հասած առաջին շաբաթս, [illegible] ի բուռն անձկութեամբ քաղաքին փողոցները չափելով անցուցի: [illegible] ըլլալս և միանգամայն ապրուստ հայթայթելու պէտք ունենալս չկրցայ համալսարան մտնել: սակայն այժմ Տըզ. Ուոշըլըրին ծանօթից մին [illegible] Հալփորտ քոլէճ մ'ի ընդունուած եմ, կենդանաբանութեան ուսուցչին, որ բժիշկ մ'է, [illegible] պաշտօնով»: Տարի մը վերջ կ'յաջողի մտնել Շիքակոյի [illegible] համալսարանի բժշկական վարժարանն, ուրկէ, 1895ին, ինչպէս գրուած էր այն ատեն [illegible] մէջ, փառաւորապէս կ'ստանայ իր տոքթորութեան վկայականն: Տարի մ'ալ հոն [illegible] մը մէջ փորձառութեան պաշար դիզելէ վերջ նպատակ ունէր Պոլիս իր ծնողաց քով վերադառնալու: Սակայն, աւա՜ղ, Ովկիանոսէն աւելի լայն, աւելի խոր գերեզմանն իր առջեւ բացուած էր:

* * *

Անցեալ յուլիսի վերջերը Պոլիս եղած ատենս, Բ. Հիսար գացի վաղեմի դասընկերս տեսնելու յուսալով իրենց տան դուռը զարկի: . . [illegible] Աստուա՜ծ իմ, ինչ տեսնեմ. Տօքթ. Ն. Տէրտէրեանի մայրը (գրեթէ 55 տարեկան) սեւերու մէջ թաղուած [illegible], [illegible] «Նազարէթս ընկերն է եկեր, ինչո՞ւ միակ [illegible] զաւակ [illegible]»: [illegible] կ'ըսէր [illegible] ու [illegible]: [illegible] ատենախօսութեան [illegible] 40 [illegible] սիրտ — ատենախօսութեան [illegible] դրասեղանին վրայ շարուած էին [illegible] և երկու զաւակաց [illegible] դպրոցական վկայականները: Ասոնք էին իր [illegible] զարդերը, ուրիշ ամէն զարդ [illegible] հեռացուցած, [illegible] — «Յոյսը՛, մայրիկ, յոյսը՛», [illegible] Յոյսը [illegible] ու [illegible] ու լացաւ: Իր [illegible] պատմեց [illegible] վրայ [illegible], սա [illegible]:

[illegible] (1896) [illegible] ու երկու զաւակները հողը մտան: [illegible] Հիսար [illegible] գերեզմանը [illegible] երբեմն, իր հողին վրայ կուլամ, և [illegible] Գէորգ աղան (իր ամուսինը) [illegible] մէջ ալ, Նազարէթս, որ [illegible] առնէ [illegible] պիտի ըլլար, Ամերիկայի, օտար հողի մէջ թաղուեցաւ: Ինծի եւ [illegible] պանդուխտ չեղաւ [illegible]: Սիրտս [illegible] ցաւ, [illegible] սրբելով [illegible] կան [illegible] խօսքեր, [illegible] պարագաներու [illegible] ընէ [illegible] եկեղեցականներէն, պատուէլ [illegible] ներէին: Սակայն [illegible] կ'արժէր ու [illegible] ծնողներուն կ'զարնէր: Լացի, զի [illegible] թէ [illegible]

(*) Ս. Ց.— Պետրոս Թաթարեան, հազիւ 18ամեայ, Պոլսէ Ամերիկա երթալով նախ եւ առաջ Իլլինոյս Նահանգի Համալսարանը կ'մտնէ քիմիաբանութեան ճիւղն ընտրելով, և հինգ տարուան մէջ ընթացաւարտ կ'ըլլայ ու միանգամայն ուսուցիչ կ'ընտրուի: Երեք տարուան դասախօսութենէ ետք, հակառակ տեսչութեան թախանձանքին, Շիքակօ կ'ուղեւորի, ուր այնքան կարեւոր դիրք կ'բանէ որ քիմիաբանական ընկերութիւն մը՝ Մօնթանա Նահանգին մէջ իր ունեցած հողերուն քննութիւնը կ'յանձնէ հայ երիտասարդին՝ վճարելով անոր օրական 25 տօլար կամ հինգ անգլ. ոսկի, բաց ի ճանապարհածախսէ: Իր տեղեկագիր կ'գերազանցէ օտար քիմիագէտներունն և ընկերութիւնը գործի կ'ձեռնարկէ անոր հետեւելով: Երկու տարի չափ Մօնթանայի և Քօլօրատոյի Նահանգներուն մէջ հանքային գործերով զբաղելէ ետք, 1893ին Շիքակօ կ'դառնայ Թաթարեան, տեղւոյն Համալսարանին մէջ հանքաբանութեան, երկրաբանութեան ու մարգարանութեան ճիւղերն ուսումնասիրելով աւելի հիմնապէս: Անցեալ օգոստոս ամսոյ դասախօսութեանց ատեն, երբ բրոֆէսօր Սմթր Մեքսիկայի վրայ կ'խօսէր, Թաթարեան կ'հարցնէ թէ «Ինչո՞ւ մեզ ալ հետդ չես տանիր Մեքսիկա»: Քանի մը շաբաթ ետք, բրոֆէսօրն Համալսարանի ամբողջ ուսանողներուն մէջէն հայ երիտասարդը կ'ընտրէ իրեն օգնական՝ դէպի Մեքսիկա կատարելիք գիտական խուզարկութիւններուն, որք պիտի տեւեն ներկայ ամսու 15էն մինչեւ 1898 ապրիլ 1: Ամերիկացի ու հայ երկու խուզարկուները Մեքսիկայի երկաթուղւոյ վերջին կայարանէն անդին 750 մղոն տեղ պիտի երթան ձիով, գրեթէ մարդակեր-վայրենիներու մէջ: Թաթարեան, իր ճանապարհածախսէն զատ, համալսարանի սնտուկէն կ'ստանայ կարեւոր թոշակ մը: Ամերիկա ոտք կոխած օրը, 1879ին կամ 80ին, մէկ տոլար միայն ունի եղեր գրպանը: Աւասիկ գեղեցիկ և ներշնչող օրինակ մ'ալ ինքնօգնութեան:

Թարականն՝ սրտին վրայ բացուած երբեք անբուժելի վէրքերուն սպեղանի չէր կրնար ըլլալ։ Մտքին ուղղութիւնը փոխելու համար, «Ո՞ւր է Մուրատիկ որդիդ,» հարցուցի. «Ան ալ հիմա Անգլիա է, եթէ այս բաներն իմանայ, ի՞նչ պիտի ըլլայ արդեօք։ Ինքզինքս շատոնց ծա՛ վարի ծովը (Վոսփորն, ըսել կ'ուզէ) պիտի նետէի, բայց մնացած մէկ հատիկ զաւակիս, Մուրատիկիս մահուանը պատճառ չըլլալու համար չնետեցի»։

⁂ Դուրս նետել ուզեցի ինքզինքս այդ սենեակէն, ուր կարծես թշուառութիւնը մարմնացած զիս ալ պիտի տանջէր։ Դժբա՛խտ մայրն, սակայն, որ նստեր, որպէս զի զաւկին կարօտը քչիկ մը առնէր . . . Ուտելիք ի՞նչ որ ունէր ։ բերաւ։ Կերայ, որպէս զի ինք ալ ուտէ զօրանալու համար։ Ցետոյ նամակներու ծրար մը հանեց ծոցէն եւ ըսաւ. «Զաւակս, ես կարդալ չեմ գիտեր, Նազարէթիս նամակները մէյ մը կարդա. շատոնց է իրեն խօսքերը չեմ լսած»։ Կարդացի այն մասերը միայն, որ դարձեալ արցունք թափել տալու պատճառ պիտի չըլլային։ Այդ նամակներէն ու իր բարեկամ տօքթորին մէկ նամակէն հասկցայ Տքդ. Տէրտէրեանի մահուան տխուր պարագաները։

Ծակքին վրայ ուռոյց մ'ունեցած ըլլալով՝ բարեկամ բժիշկներ կտրելով կ'հանեն զայն։ Դժբախտաբար շատ արիւն կ'կորսուի։ Անարիւնութիւնն ճիւծախտ առաջ կ'բերէ, եւ երբ եղբօրն ու հօրը մահուան գոյժն ականջը կը հասնի, ալ եւս օրէ օր կ'հալի ու կը մաշի... «Առողջանամ, եւ այնուհետեւ ճամբայ կ'ելնեմ» ըսելով ժամանակ կ'անցընէ, սակայն աւելի կ'ծանրանայ հիւանդութիւնը։ Վերջապէս կ'զգայ թէ գերեզմանին եզրն հասած է. կ'ցանկայ իր սիրեցեալ մօրը բազկացը մէջ կնքել ու հոգին հոն աւանդել։ Սակայն ի զուր, լայնատարած Ովկիանոս մը կար մէջտեղը։ Մահուան անկողնոյն մէջ նստած իր վերջին նամակը կ'գրէ իր ծանր հիւանդութիւնը ծածկելով մօրմէն։ Նամակը կ'աւարտի սա վեց տողերով. «Սա դիմացի ծառին վրայ ո՛րչափ տերեւ, — իմ փոքրիկ մօրկանս ալ ա՛յնչափ բարեւ. — Սա երկնակամարին վրայ ո՞րչափ աստղեր, — իմ սիրունիկ մօրկանս ալ ա՛յնչափ լոյսեր. — Սա Ովկիանոսին մէջ, ա՛խ, ո՛րչափ կաթիլ, — Մէկ հատիկ մօրկանս վրայ ա՛յնչափ փորձանք»։

Օրհնա՛լ վերջին փամերուն՝ գլխուն բարձը վեր առնելով՝ քովը նստող բարեկամ բժշկին ցոյց կուտայ խնայողութեամբ աւելցուցած ծրար մը դրամ, գրեթէ 10 օսմ. ոսկի, խնդրելով որ մեռնելէն վերջ այդ դրամ իր անօգնական մօր ղրկէ։ Ո՞վ կրնայ նկարագրել արդեօք այդ պահուն Տքդ. Նազարէթի սրտին յուզումները, ա՛յն հոգին մէջ թաւալող խորհուրդի [illegible], չքնաղ հոգւոյն [illegible] վախուան հանդէպ։ Դժբա՛խտ երիտասարդ, մարած աչերով մէյ մը դիմացի ծառին, մէյ մը երկնակամարին եւ մէյ մ'ալ Ովկիանոսին վրայ յառեցաւ, նուաղեցա՛ւ, ինկա՛ւ անկողնոյն մէջ «երբեք պատիկ», ինչպէս կ'ըսուի պանդուխտներու համար թերեւս յիշելով Ռոպէրդ Պոյէճի մեծ խորտակուած ճառը պանդխտութեան վրայ, իր վերջին օրհնա՛ծ շունչը փչեց։ Ա՛հ, դժբախտութեանց ընկերակից ըլլալ ի՛նչ հաճելի բան է երբեմն։ Երբ Տօքդ. Նազարէթ մայրը խղճ դուշելով հոգի կուտար, ազգին մայրն, անտեղեակ, թերեւս խնդութեամբ իր բարեկամաց հետ զաւկին գալստեան վրայ կ'խօսէր. անով բոլոր ցաւերը մոռնալ կ'յուսար։ Կեանքը խա՞ղ մ'է, առեղծուա՞ծ մ'է, ի՞նչ է, Աստուա՛ծ իմ։

⁂ Հարցուցի թէ այն դրամ իր ձեռքն հասա՞ծ էր։ «Այո՛, զաւակս, պատասխանեց, ի՞նչ ընեմ փարան, Նազարէթս գալու չէ՞ր. եթէ այն 10 ոսկին տեղ՝ մէյ մը գլխուն այն սեւ, ածուխի պէս սեւ մազերէն հատ մը ղրկէին» ըսաւ ու նորէն լացաւ։ Օրը տարաժամելու վրայ էր. «Աստուած հետդ ըլլայ եւ միւս զաւկիդ անուշիկ կեա՛նքը պահէ» ըսելով մեկնեցայ։ Դուռնէն նայեցաւ մինչեւ որ անյայտ եղայ. եւ ես երբ Հիսարի բարձանց վրայէն տխրութեամբ վար կ'իջնէի, յիշեցի Միւնկի սա տխրալի խօսքերը. «Հեռաւորներու նախանձը, դիւցազանց փառքն եւ իշխանաց մեծ վայելչութիւնն՝ այս ամենայն կ'վերջանան «ԱՅՍ ՀԱՆԳՉԻ»ով։ Վիշտեր, թօթափելի ինչքեր, ահա ասոնք են կենաց ճշգրիտ պայմաններ, եւ փոշին վախճանն է բոլոր մարդկային մեծութեանց։»

Աղէ՛ ընթերցող, աղէկ չըլլա՞ր որ այդ դժբախտ կինը, փոխանակ Բ. Հիսարի մէջ օտար տան մը սենեակին անկիւնն հառաչելով ու լալով վաղահաս մահուամբ գերեզման իջնելու, ղրկուէր իր հայրենի տունն ի Խարբերդ, ու՛ր կարելի է մխիթարանք գտնէ ազգականներու եւ բարեկամներու քով։

Ս. Մ.

Պօրթիկիւղ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՇՏՈՒԹԻՒՆ. — Օսմ. եւ Հելլէն պատուիրակներն երէկ չգումարեցան։

ԹԵՍԱԼԻՈՅ օսմ. բանակին այն սպայք, որք հիւանդութեան պատճառաւ արձակուրդ կ'խնդրեն, Սելանիկ ու շրջակայքը պիտի երթան դարմանուելու եւ օդափոխութեան համար։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպանն ի մօտոյ Աթէնք պիտի դառնայ։ Այս պատճառաւ դեսպանատան մէջ պատրաստութիւնք կ'տեսնուին։

ՃԻՏՏՃԻ այն Հելլէնք, որք պատերազմին պատճառաւ դուրս հանուած էին, արտօնուեր են վերադառնալու։

ՕՍՄ. ԵՐԿՐԱՑ հելլէն հիւպատոսք արտաքին գործոց պաշտօնատունէն հրաման ստացան պատրաստ գտնուիլ իրենց պաշտօնատեղիներն դիմելու։

ԶՕՐ. ՄԱՎՐՈՄԻԽԱԼԻՍ նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն որ պատերազմի ատեն իրենց պաշտօնին մէջ թերացող սպայից նկատմամբ քննութիւն պիտի կատարէ, իր պարտականութեանց համար հրահանգ խնդրեր է պատերազմական պաշտօնատունէն։

ԱԹԷՆՔԷ Նոյեմ. 24 թուով կ'հեռագրեն թէ Երեսփ. Ժողովոյ զանազան կուսակցութիւնք համաձայներ են քաղաքական խնդիր մը չնկատել՝ պատերազմի դէպքերու քննութեան յանձնաժողովին կազմութիւնը։ Երեսփ. Ժողովն ընդուներ է նոյն յանձնաժողովոյ կազմութեան վերաբերեալ առաջարկութիւնը։ Առ այդ մասնաժողով մը կազմեր է տասն երկու անդամէ բաղկացեալ, որոց մին զինուոր է։ Ժողովն յետոյ իր նիստերը դադրեցուցեր է մինչեւ հաշտութեան վերջնական դաշնագրոյն ստորագրութեան օրը։

— Մէկ քանի ընտրողք Սմոլէնից զօրավարն երեսփ. ընտրելի առաջարկեր են։

— Աթէնքէ ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պիրէոսի մաքսատունն Հոկտ.ին 2,027,585 տրախմի հասոյթ ունեցեր է. անցեալ տարի 1,120,255 էր։

— Պատերազմական նախարար Զօր. Սմոլէնից պատուիրեց նախարարութեան պաշտօնէից որ երեսփոխաններուն տեղեկութիւն չտան տակաւ խնդրոց վրայ։

— Աթէնքի մէջ այրած Մէլասի խաչոր շէնքը վերաշինուելով դատական պաշտօնատան պիտի վերածուի։

— Արդայի բանակին արարքը քննելու պաշտօն ունեցող գնդ. Ստրատոս տեղեկագրեր է դատաստանի ենթարկել նաեւ 17 սպայք Դովէր է Պայրաքտարի գնդապետին եւ երբիններու ընթացքը։

— Թաղոյի մօտ հովիւ մը սպաննեց Պալիոս աւազակապետն որուն վրայէն տասն հազար տրախմի գտնուեցաւ, զոր իբր փրկանք առած էր իր գերիներէն։ Հովիւը պիտի ստանայ նաեւ 3000 տրախմիի պարգեւն որ խոստացուած էր աւազակապետին գլուխը բերողին։

— Ծովային պաշտօնատունն յանձնաժողով մը կազմեց որ բոլոր մարտանաւերը պիտի քննէ՝ անհրաժեշտ բարենորոգումներն ուսումնասիրելու։

— Հելլէն կառավարութիւնն որոշեց յանձնաժողով մը կազմել, որ պիտի քննէ թէ ստո՞յգ է այն լուր՝ որուն համաձայն Հօշքիս թնդանօթաց ռումբերը պարապ էին։ Զանազան զրոյցներ կ'շրջին այս նոր գայթակղական դէպքին վրայ։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽՈՅ գծման յանձնաժողովոյ այն անդամք որք Կ. Պոլիս եկան, հրաման ստացան Թեսալիա վերադառնալ, որպէս զի աւարտին սահմանագլխոյ գծման աշխատութիւնք։ Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ պատուիրակներն երէկ մեկնեցան։

ԿՐԵՏԷ. — Աթէնքէ կ'գրեն թէ Կրետէի ժողովին քրիստոնեայ անդամք՝ ծովակալներու պատասխանը պարունակող յայտարարութիւն մը հրատարակելով, ծանուցեր են որ Կրետէի Քրիստոնեայք զգուշանան Իսլամաց կալուածներուն եւ ստացուածոցը վնասել։

— Զարը դրամական նպաստներ ղրկեց Կրետացի ժողովրդեան։ Ն. Վեհափառութիւն իր ծախքով պիտի կառուցանէ Ռեթիմնոյի հրկիզեալ առաջնորդարանն եւ հոն հանրային հիւանդանոց մը շինել պիտի տայ։

— Աւստրեան Լէօֆօրտ եւ Սոդէլէդէ մարտանաւերն որք Մերսին գացած էին, երէկ առտու դէպ ի Սուտա ճամբայ ելեր են։

— Վիեննայէ կ'հեռագրեն առ Իգդամ. — «Չիքալարիայի դէպքը քննելու համար կարգեալ խառն դատարանին աւստրեան անդամը դիտել տուեր է թէ ամբաստանելոց արարքն հաստատող վկաներէ Իսլամներն երդում ընելէ յետոյ խօսիլ տրուեր են, իսկ Քրիստոնեաներն առանց երդման, ինչ որ օրինաց հակառակ է։ Նոյնպէս թէ խնդիրը գոհացնող ապացոյցներ չկան թէ արձակուած գնտակներն ամբաստանելոց հրացաններէն ելած ըլլան։ Այս կէտեր մասնաւոր ուշադրութեան արժանացեր են։»

— Սէօռէ Վէլէժէ ռուս մարտանաւն Հանեայի առջեւ գտնուելու պահուն, ինչպէս կ'յիշուի, արկած մը պատահեցաւ եւ մէկ քանի նաւաղներ մեռան։ Ասոնց համար կանգնելի յիշատակարանը Ֆրանսայի մէջ պատրաստուած ըլլալով, առջի օրը Սուտա տարուեցաւ մէկ քանի կտորներէ բաղկացած։

— Գանեայէ կ'գրեն առ Իգդամ թէ այն որոշում որով Քրիստոնէից արգիլուեցաւ քաղաքները մտնել, անդորրութեան պատճառեր է։ Իսլամք կ'ապրուին Կ. Պոլսէ ղրկուած նպաստներով։

— Հանեայէ հեռագրեր են առ Մեծ Եպարքոսն որ կղզւոյն մէջ գործուած վնասները դարմանելու համար, փոխառութիւն մը արտօնուի։

— Անգլ. գնդ.ն անցեալ շաբթուընէ սկսաւ արգիլել Ցունաստանէ Գանտիա դարձողներու Կրետէ մուտքը։ Անցեալ շաբթու Ցունաստանէ հասնող 30ի չափ անձեր ետ դարձուեցան։

— Կրետէի մէջ ամիսէ մը ի վեր սաստիկ ձմեռ կ'ընէ։ Լեռները ձիւնով ծածկուած են։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ԽՆԴԻՐԸ. — Բիքառ, որուն ձերբակալումը կամ գոնէ քննութեան ենթարկուիլն երէկ ծանուցինք Տրէյֆիւսի գործին առթիւ, ինքն եւս հրեայ մ'է։ Այս Բիքառն է որ իր ցեղակիցն ազատելու համար, ապօրէն կերպիւ պաշտօնագրեր ձեռք ձգած է պատերազմական պաշտօնարանէն եւ յանձնած է Շէօրէ Քէսդնէի։ Իսկ Էսդէրհազի մաճառ-ֆրանսացի սպան, զոր կ'հալածեն Տրէյֆիւսի հրեայ կամ հրէասէր բարեկամք, կատաղի հակահրէական մ'է, որ Լիպր Բառօլի մէջ կ'գրէ X ստորագրութեամբ ցայժմ։ Շէօրէ Քէսդնէ թէեւ հրեայ չէ, բայց ալզասցի հրեայ ընտանիքէ սերեալ է։ Սակայն կ'հերքուի այն կարծիքը թէ Տրէյֆիւս հարուստ ընտանիքէն կաշառուած ըլլայ։ Ծերակոյտի այս դեր-նախագահն պարկեշտ եւ ուղղամիտ մարդ մ'է կ'ըսուի։ Միայն թէ Տրէյֆիւսի հրեայ բարեկամք եւ ազգականք այս բարի մարդն իրենց կողմը շահած են՝ անոր մարդասիրական զգացումները գրգռելով, փնտռելով նորէն որ իր հրէասիրութեամբ ծանօթ է։ — Իսկ Տրէյֆիւսի յանցաւորութիւնն ապացուցանելու համար Էսդէրհազին երեք անգամէն կարեւոր թուղթեր մատնող քօղարկեալ տիկնոջ ո՛վ ըլլալը դեռ չէ հասկցուած։ Էսդէրհազի այն կինը բարկլայ հրեշտակ մը կ'նմանէ որ անծանօթ բարեկամուհի մը կողմէ կ'ղրկուի՝ իր անմեղութիւնն հաստատելու, ապացուցանելով Տրէյֆիւսի յանցաւորութիւնը։

— Ֆրանսական լրագիրք ամէն օր ահագին սիւնակներ կ'զոհեն Տրէյֆիւսի խնդրոյն։ Զինուորական բանտերու կառավարութենէն պաշտօնանկ Ֆորզինէդի՝ Ֆիկառօի մէջ ընդարձակ նամակ մը հրատարակելով, կ'պատմէ այն դէպքերն որք տեղի ունեցան երեք ամիսներու միջոցին յորում Տրէյֆիւս Շէրշ-Միտի բանտին մէջ մնաց։ Մ. Ֆորզինէդի կ'եզրակացնէ թէ կատարելապէս համոզում գոյացուցած է հարիւրապետին անմեղութեան։ Քաղաքական բարձր անձնաւորութիւն մը որ ցայսօր անդամ է Խորհրդարանին, բայց անունը չի կրնար տալ, ըսեր է Ֆորզինէդիի թէ Տրէյֆիւսի դատն հակահրէական պայքար մ'է, որուն քաղաքական ոճիր մ'ալ խառնուած է։

ՍՊԱՆԻԱ. — Նախարարաց Խորհուրդն անցեալ ՇԲ. կէս պաշտօնական յայտարարութիւն մ'ուղղեց լրագրաց, յորում կ'ըսէ թէ իր մէկ գումարման մէջ արտաքին գործոց նախարարը մատնանիշ ըրեր է հանրային բարեկարգութեան թշնամիներու նպատակները, մանաւանդ Քարլոսեաններու որք կ'օգտուին ի նպաստ զօր. Վէյլէրի եղած ցոյցերէն։ Դահլիճն որոշեր է այս ցոյցերու նկատմամբ իր ընթացքն ու քաղաքականութիւնը չը փոխել, բայց յանձնարարել պատերազմական, ներքին ու դատական նախարարներուն որ միջոցներ ձեռք առնուն՝ հանրային բարեկարգութեան թշնամեաց դէմ։ Զինուորական իշխանութիւնք պարտաւոր պիտի ըլլան ի հարկին յիշեցնելու զինուորականաց օրէնքին տրամադրութիւնները, որք կ'արգիլեն բանակին՝ քաղաքականութեան խառնուելու եւ կ'ձմ դրօշը ծառայեցնելու այնպիսի գործերու կատարման որք հակառակ են կառավարութեան կամ երկրին հիմնական օրէնքներուն։ Նախարարք հաւաներ են Ֆիլիպեան կղզեաց կուսակալին ընթացքին հանդէպ ապստամբաց. արտօներ են կուսակալը բանակցութեանց մտնել ի մասին երկրին խաղաղեցուցման։

— Նիւ Եօրքէ կ'հեռագրեն թէ Դէմէնի Հօլի ակումբն հարիւր հազար Փր. յանձներ է Քուպացի պատուիրակութեանց, նպաստելու պատերազմէն վնասուած Քուպացիներու։ Ակուաքարէի (Քուպա) մօտ տեղի ունեցած ճակատամարտէ մը յետոյ Սպանիացիք նոյն վայրն ապստամբներ են 10 մեռեալ եւ 18 վիրաւոր ունենալէ յետոյ։ Հավանայի մէջ երկաթուղւոյ կամուրջներ ու գիծեր կործաներ են։ Սպանիացի զօր. Մոլինա նահանջեր է ապստամբաց յարձակման չկրնալով դէմ դնել. հարիւր մեռեալ ունեցեր է։ Ուրիշ հեռագիր մը նայելով, ապստամբք իրենց պետին կոմէզի հրամանաւ Մադանզասի եւ Հավանայի նահանգաց մէջ տուներեն այրեր են։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՀՐԴԵՀԻՆ վրայ առնուած նոր լուրերու նայելով, կրակն առաջ եկեր է Հեմսէլ փողոցին մէջ Մր. Ուալլէրի եւ Պրօունի նորաձեւութեանց աշխատանոցին կամ կից գտնուած շէնքի մը մէջ, ուր կ'բնակէր քանդուած կազգործ մը, պատահած կազի պայթումէն։ Գրեթէ երեք հարիւր վաճառականք կամ ընկերութիւնք նոր վաճառատուն եւ գրասենեակ կ'փնտռեն։ Մր. Ուալլէր եւ Պրօունի աշխատանոցին մէջ կրակն սկսած պահուն հազարաւոր գործաւորք կ'աշխատէին եւ հրաշք մ'է որ այդ խուճապի միջոցին արկած չպատահեցաւ։ Գործաւորք խելայեղ կա՛մ պատուհաններէն ազատուեցան եւ կամ շէնքին պատշգամ՝ նեղ պարսպանդին վրայէն կից գտնուած տուն մը փախչելով անկէց դուրս ելան։

ՊԱՊԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ. — Այս օրերս նորէն աննպաստ զրոյցներ ելած էին Պապին առողջութեան վրայ. բայց անձնական բժիշկը՝ Մ. Լաբօնի յայտարարեց թէ Լէոն ԺԳ. թեթեւապէս պաղ առած ըլլալով անցեալ ԶՇ. սենեակէն դուրս չէ ելեր։ ՇԲ. եւ կիրակի մէկ քանի անձեր ընդուներ է եւ կիրակի առտու պատարագ մատուցեր է ի ներկայութեան հրաւիրելոց։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ կայսրն անձնապահ բանակի նոր զինուորաց երդման պահուն արտասանած բանախօսութեան մէջ սա խօսքերն ըսաւ. — «Ով որ բարի քրիստոնեայ չէ, ո՛չ քաջ մարդ է, ոչ Պրուսիացի եւ ոչ ալ քաջ զինուոր, եւ չի կրնար ո եւ է կերպով՝ պրուսիական բանակին մէջ զինուորէ մը պահանջուած պարտականութիւնը կատարել»։ Լրագիրք շատ կ'խօսին այս յայտարարութեան վրայ եւ կ'ըսեն թէ գոնէ Հրեայք, այլակրօնք եւ անոնք որք բարի քրիստոնեայ ըլլալու գիտակցութիւնը չունին, [illegible] երդման պարտաւորութիւններէն։

— Պերլինի քաղաքապետութեան ատեանը տարեկան երեք հազար մարք յատկացուց տեղւոյն անասնոց պաշտպան ընկերութեան։ Որոշեց նաեւ կառապանաց վարժարան մը հաստատել, ուր կարող կառապաններ հասնին եւ այս կերպով ձիերն ազատին անփորձ կառապանաց ձեռքը չարչարուելէ։

ԹԱՆՃԷՐԷ առնուած լուրերու նայելով Մարոքի զինուորք յաղթեր են զանազան ապստամբ ցեղերու։

ԹՈՒՆՈՒԶԻ մէջ ծաղկախտ երեւան ելեր է. միայն քաղաքի մը մէջ տասնեւհինգ օրուան միջոցին հարիւր մահ պատահեր են։ Տեղական լրագիրք կը գանգատին թէ ծնողք ցաւալի անհոգութեամբ առողջապահական միջոցներ չեն գործադրեր իրենց զաւակաց նկատմամբ։

— Թունուզի հարաւային կողմը վերջերս թաթառ մը պատահելով, երկաթուղւոյ գիծերը քանդեր եւ երկաթներն ու գերաններն հեռաւոր տեղեր քշեր տարեր է։

ՌՈՒՍԻՈՅ շատ մը նահանգներուն մէջ անասնոց կերի նուազութիւն կը տիրէ։ Կառավարութիւնն այս պատճառաւ հրամայեց որոց որ անկ է զեղչել անասնոց կերի համար երկաթուղեաց փոխադրութեան գիները։

— Ռուս կառավարութիւնն ի մօտոյ չորս յածանաւակի շինութիւնը պիտի յանձնարարէ Անգլիոյ նաւարանաց. իւրաքանչիւրին համար չորս միլիոն րուպլի ծախք որոշուած է. ելմտական գանձն այժմէն մէկ ու կէս միլիոն րուպլ. յանձնած է ծովային պաշտօնատան՝ ի հաշիւ նոյն գումարին։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ. — Խոյի եւ Սէլմասի կողմերը 20 ձիաւոր ղրկուեցան խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնն աւելի եւս ամրապնդելու համար։ Էմիր Թուման այդ տեղերու զօրաց հրամատար կարգուեցաւ։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ. — Մայրագոյն Արեւելքի ռուս նաւատորմին մէկ մասը Վլատիվոստոք պիտի երթայ ձմերելու, իսկ միւսները՝ զանազան օտար նաւահանգիստներ, մանաւանդ Ճաբոն։ Կ'ըսուի թէ Ճաբոնի կառավարութիւնն, իմանալով զայս, ծանուցեր է թէ պիտի չարտօնուի որ երկուքէ աւելի ռուս մարտանաւ մէկ նաւահանգիստ մէջ մնան։ Որպէս զի Վլատիվոստոքի եւ օտար նաւահանգիստներ գտնուող ռուս մարտանաւերու միջեւ հաղորդակցութիւնք չընդհատուին, ամբողջ ձմեռը Ռուսք սառոյցներ կոտրելով պիտի զբաղին։

— Քօլէրայի խնդրոյն համար Ռուսիոյ եւ Ճաբոնի միջեւ եղած անհամաձայնութիւնը բոլորովին կարգադրուեր է։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ Թագուհւոյն նախագահութեամբ Պուքրէշի մէջ դարմանատուն մը հաստատուեցաւ, որուն ծախուց ի նպաստ այս տարի պարահանդէսներ եւ նուագահանդէսներ պիտի տրուին։

ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ ՆԱՒԱՅԻՆ ԾԱԽՔԵՐԸ. — Անգլիացի վիճակագիր մը հաշուեր է թէ Անգլիա՝ գաղթավայրերն ալ միասին՝ իր 102 միլիոն անգլ. ոսկւոյ հասոյթէն 22½ միլիոնը նաւատորմին կ'ծախսէ, Ֆրանսա՝ 138 միլիոնէն՝ 11 միլիոնը, Ռուսիա՝ 139 միլիոնէն՝ 6ը, Գերմանիա՝ 62½ միլիոնէն 4½ն եւ Մ. Նահանգները՝ 85 միլիոնէն 6ը։ Անգլիոյ առեւտրական շոգենաւերու ընդհ. տարողութիւնն է 12 միլիոն թոնօ, մնացեալ ծովային տէրութիւնք ամէնքն ի միասին վեց միլիոն թոնօ տարողութեամբ առեւտրական նաւեր ունին։ Առեւտրական նաւերու մասին Անգլիայէ ետքը Գերմանիա կուգայ։

ՖՐԱՆՔՕ-ԻՏԱԼԵԱՆ ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ. — Երկու որսորդութեան քննիչներ, Իտալիոյ Բոնդէ Պէրնարտօ հովտին մէջ քննութիւններ կատարելու պահուն, հանդիպեր են չորս Ֆրանսացիներու, որք թագաւորին համար որոշեալ մասին մէջ որսորդութիւն կ'ընէին։ Իտալացիներն կ'ըսեն թէ Ֆրանսացի որսորդք զէնքի դիմել սպառնացեր են։ Ասոնց մէջ ծագած կռուի պահուն երկու Ֆրանսացիք վիրաւորուեր են, երրորդը վիրաւորուեր եւ վերջինը ձերբակալուեր է։ Երկու քննիչն ալ ձերբակալուեր են։

ՍՈՒՍԵՐԱՄԱՐՏԻ ՎՏԱՆԳԱՒՈՐ ՓՈՐՁ ՄԸ. — Մօնբէլիէի Լիսէին մէջ անցեալ ՇԲ. սուսերամարտի փորձի մը պահուն երկու աշակերտ, մին՝ Բօլ Բիւժօ 15 տարեկան, եւ միւսը՝ Մարիօ Դէկաղա 16 տարեկան, ուսուցչին զբաղմունքէն օգտուելով, սկսան սուսերամարտիլ։ Թէեւ դիմակ ու ձեռնոց ունէին, [illegible] Դէկաղա յարձակում՝ ըսելով սուրովը զարկաւ իր ընկերոջ ուսին։ Սուրը կոտրեցաւ. անխոհեմ Դէկաղա չկրցաւ ժամանակին ինքզինք զսպել, որով սուրին՝ իր ձեռքը գտնուած մասը Բիւժօի կուրծքը մխուեցաւ եւ թոքը ծակեց։ Բիւժօ երկու ձեռքով կուրծքը բռնած սուսերամարտի սրահը վազեց ուսուցչին իմաց տալու, բայց երեսի վրայ գետին ինկաւ։ Ուսուցիչը թէեւ անմիջապէս հիւանդանոց փոխադրեց զայն, սակայն ճամբան մեռաւ։ Բիւժօի հայրը բժիշկ է եւ քաղաքապետ Ամէլի-լէ-Պէնի։ Դէկաղա Մօնդէվիտէօցի է (Ուրուկուէ, Հարաւային Ամերիկա)։

ՏՕՔԹՕՐ
ՀՐԱՆՏ Գ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բէնսիլվանիոյ Համալսարանէն պատուակալ յիշատակութեամբ վկայեալ, Ֆիլատելֆիոյ մէջ իր արուեստը գործնական փորձառութեամբ կատարելագործելէ ետքը, հաստատուած է ի Բերա, Ղալաթա-Սէրայի քիմաց, ԹԱՏՐՈՆ ՓՈՂՈՑ Թիւ 1, ուր կը գտնուի կիրակիէն զատ ամէն օր ժամ 9—12 եւ 1—5 (ըստ Ե.)

ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՎԻԵՆՆԱ, 24 Նոյ. — Երեսփ. Ժողովն այսօր երկրորդ ընթերցմամբ վճռեց Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պետական առժամեայ պայմանագրին վրայ։ Նոր Նախագահը՝ Ֆոն Աբրահամովիչ՝ բացառիկ իշխանութիւն խնդրեց Երեսփ. Ժողովէն, սահման մը դնելու ընդդիմադրաց խափանարար ընթացքին, որ նախատինք է Խորհրդարանին։ Շատ փոթորկալից եղաւ նիստը, զոր վերջապէս փակեց նախագահը։ Աջակողմեան եւ ձախակողմեան երեսփոխանաց միջեւ կռիւ մը ծագեցաւ նախագահական բեմին վրայ։ Կռիւը գրգռեց գերման երեսփոխան Մ. Վոլֆ, որ նստին ընդմիջման պահուն նախագահին զանգակն առնելով հնչեցուց։ Երեսփոխան Մ. Շէօնէրէր նախագահին թիկնաթոռը վերցուց. ուրիշ երեսփոխան մը գմբելով սպառնաց։ Խառնակութիւնն աննկարագրելի էր։

ՀՌՈՄ. — Սեն Լեոն 4½ միլիոն Փր.ի փոխառութիւն մը կնքեց Իտալիոյ պանքային հետ։

ՄԱՏՐԻՏ. — Դահլիճն ամբողջութեամբ ընդունեց Քուպայի ինքնօրինութեան ծրագիրը, մաքսային բարենորոգումներն ալ միասին։

ԴԱՐԴ (Ֆրանսա). — Դուրնէյի մէջ վաճառաբարձ կառախումբի մը եւ խառն կառախումբի մը միջեւ ընդհարում մը պատահեցաւ. 10 մեռեալ եւ բազմաթիւ վիրաւորեալներ կան. մէկ քանի վակոն կտոր կտոր եղան։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Երէկ Ս. Պատրիարք Հայրը Պատրիարքարան իջնելով, մինչեւ իրիկուն զբաղեցաւ օրուան ընթացիկ գործերու կարգադրութեամբ։ Այսօր կ'նախագահէ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը գումարուող Քաղ. Ժողովոյն։

— Տ. Խորէն Արքեպսկ. Աշըգեան երէկ Պատրիարքարան երթալով, այցելեց Ս. Պատրիարք Հայրը։

— Կեսարիոյ Առաջն. Տ. Տրդատ Ծ. Վ. Պալեան իրեն օգնական վրդ. մը խնդրած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հօր հրամանաւ Աճաէնեան Տ. Գարեգին Վ. մէկ երկու օրէն այն կողմ կ'ուղեւորի։

— Բաղէշէ ղրկուած հինգ անոք տղաք նախընթաց իրիկուն ուշ ատեն մայրաքաղաքս հասնելով Ազգ. Հիւանդանոց առաջնորդուեցան։ Այս հինգ տղոց երեքն այսօր Արմաշ կ'ղրկուին ընտրուած միւս երեք տղոց հետ՝ առաջնորդութեամբ Տ. Տիրայր աբեղայի։

— Սամսոնէ հեռագրուած է ի Պատրիարքարան թէ շոգենաւ դրուած են Հիւսնիմանսուրէ հոն հասնող անոք տղաքներ, որք հաւանաբար այսօր կը հասնին Պոլիս։

— Վանայ առաջն. Տեղապահ Ստեփան Վ. Աղաւնեանի պաշտօնն հաստատող պատրիարքական կոնդակն երէկուան թղթատարով ղրկուեցաւ։

— Կ'յիշուի թէ Ռոտոսդոյի մեր յարգոյ թղթակից օրն օրին ծանուցած էր թէ Գաւառական Ժողովն իր պաշտօնէն հեռացուցած է Վիճակին առաջն. Տեղապահ Տ. Բարթողիմէոս Վրդ. Պաղճեանն, իր անկարգութեան պատճառաւ։ Վարդապետն իր ամբաստանութեամբ նամակ մը գրելով մեզ, հերքած էր այս լուրը։ Մեք ալ փափաք յայտնած էինք բուն եղելութիւնն իմանալու։ Արդ, Ռոտոսդոյի Գաւառ. Ժողովոյն առժամեայ նախագահ Տ. Անդրէաս քհնյ., Բ. ատենադպիր Ցարութիւն Սուքեան, Ա. ատենադպիր Յ. Թէքմենեան եւ Բ. ատենադպիր Ցովհ. Եկենեան էֆ.ք նամակ գրելով մեզ՝ կ'հաստատեն մեր թղթակցին տուած լուրն ու մեզ կ'հաղորդեն Տ. Բարթուղիմէոս Վրդ.ի պաշտօնէ դադրիլն եւ առաջն. ընտրութեան հրահանգ ղրկուիլը խնդրելու համար Ս. Պատրիարք Հօր մատուցուած պաշտօնագիրը, զոր իրենց խնդրանօք կ'հրատարակենք վաղուան թուով։

— Նպաստներու առաքումն հետզհետէ կ'կատարուի Պատրիարքարանի կողմէ։ Երէկ ալ ճամբայ հանուեցան՝ Բաղէշ 135 ոսկի, Եղեսիա 100, Մարաշ 100, Սիսի կողմերը 155, Տիարպէքիր 135 եւ Սղերդ 50 ոսկի։ Նպաստընկալ գաւառաց համար դրամի եւ արմտեաց բաշխման առթիւ Պատրիարքարանէն հրահանգներ ղրկուեցան երէկ ի գաւառս, որպէս զի զեղծումներ չգործուին, եւ ղրկուած նպաստներն Առաջնորդարանաց կողմէ ամսականներու փոխարէն վար չդրուին, ինչպէս որ Պատրիարքարան հասած նամակներէ ու գանգատագրերէ կ'երեւի։

—Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ առաւօտ Բերայէն Պատրիարքարան երթալու միջոցին, կամուրջին վրայ կառքին փոկերը փրթելով ձիերը խրտչեցան, բայց բարեպաշտ կառապետ աղա արագաշարժութեամբ կառքէն ցատքելով ձիերուն սանձը ձեռքն անցուց եւ այսպէս վտանգի մը առաջքն առնուեցաւ։

—Թաղ. Ժողովոյ ատենապետ Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆ. առջի գիշերը ի պատիւ Ս. Պատրիարքին սեղան մը տուաւ ի Բերա, իր բնակարանին մէջ։

—Արմաշէ Նոյեմբեր 6 թուով կը գրեն մեզ. — «Նոյեմ. 5ին Պոլսէ Արմաշ հասան վեց գաւառացի մղաքներ եւս, ընկերակցութեամբ Խարբերդցի Մուշեղ Ճէնտանեան երիտասարդին, որ Դպրեվանքի Գ. Դասարանը մտաւ։ Այդ վեց մանուկներ են.—Լեւոն Ձիթճեան, Արտաշէս Խորասանճեան և Պօղոս Պարոնեան՝ Ակնեցի, Գրիգոր Տօգճեան և Յակոբ Խաչուպեան՝ Այնթապցի և Պետրոս Մլեան՝ Բալուցի։

—Եպիսկոպոսական վկայական ստանալուն առթիւ երէկ և առջի օր՝ Երուսաղէմատուն Տ. Գէորգ Ծ.Վ. Երէցեանի շնորհաւորական այցելութիւն տուին Տ. Խորէն Արքեպսկ. Աշըգեան, Տ. Գրիգորիս եպսկ. Յովհաննէսեան, Տ. Վահրամ եպսկ. Մանկունի, Տ. Գրիգորիս եպսկ. Ալէաթճեան, Տ. Տիմոթէոս եպս. Սափրիչեան, Պատր. Փոխ. Տ. Գաբրիէլ Ծ.Վ. Ճէվահիրճեան, Մայր Եկեղեցւոյ քահանայից և դպրաց դասը, Թաղ. Խորհուրդն և ուրիշ եկեղեցական ու աշխարհական անձնաւորութիւններ։

—Տնտես. Խորհուրդն ատենապետութեամբ Փափազեան Նշան էֆ.ի ԴՇ. օր գումարուելով ի Պատրիարքարան զբաղեցաւ ի մէջ այլոց օրակարգի վրայ գտնուած Ազգ. Հիւանդանոցի, Մայր Եկեղեցւոյ, Ենի Գաբուի, Գալաթիոյ և ԳասըմՓաշայի եկեղեցեաց վերաբերեալ հաշուական և կտակային խնդիրներով։ Խորհրդոյ նիստը տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ ԴՇ. Պատրիարքարանի մէջ։

—Սկիւտարէ կ'գրեն մեզ. —«Տեղական լրագիր մը մէջ վերջերս Ազգատախնամի մասին գրութիւն մը հրատարակուած էր. մեզ անկէ չէ հաստատել կամ հերքել անոր պարունակութիւնը։ Միայն կ'ուզենք յայտնել ճշմարիտ պարագայ մը, որ անբացատրելի կ'մնայ մեզ։ Աւելի քան մէկ տարի առաջ, մինչ նախկին Տնօրէն Խորհրդոյ տեղ Սկիւտարի երեք Թաղերու (Սելամսըզ, Ենի Մահալլէ և Պուլղուրլու) Թաղ. Խորհրդոց կողմէ Ազգատախնամին նոր Տնօրէն Խորհուրդ մ'ընտրելու արտօնութիւն խնդրուեցաւ Պատրիարքարանէ, Տնտես. Խորհուրդն այն ատեն բացառաբար արտօնեց Թաղականներն իրենց կողմէ կարգել նոր Տնօրէն Խորհուրդը, պայմանաւ որ մէկ տարի միայն ըլլայ անոր պաշտօնավարութեան պայմանաժամը, և նոյն միջոցին Թաղ. Խորհուրդք հոգ տանին Տնօրէն Խորհուրդին ձեռքով պատրաստել տալու ընկերութեան կանոնագիրն՝ համաձայն Պատրիարքարանի մէջ գտնուող կազմական և միապար կանոնագրին, և Հիմնադիր Ժողով կազմելով պատրաստուած կանոնագիրը Պատրիարքարանի վաւերացնել տալէ յետոյ, նոյն Հիմնադիր Ժողովոյ կողմէ քուէարկութեամբ ընտրուի նոր Տնօրէն Խորհուրդն և ո՛չ երեք Թաղ. Խորհրդոց կողմէ։ Գիտենք որ Ա. Խաչի Թաղ. Խորհրդոյ մէջ նոր անդամներ մտած են մեծամասնութեամբ, բայց մնացող հիներն արդեօք յիշեցուցի՞ն իրենց նոր պաշտօնակցաց Տնտես. Խորհրդոյ այս բացորոշ հրահանգը։ Եւ ինչո՞ւ այժմ Տնօրէն Խորհրդոյ հրաժարման վրայ, դարձեալ Թաղ. Խորհրդոց կողմէ կ'ըլլայ Ազգատախնամի Տնօրէն Խորհրդոյ ընտրութիւն, այն ալ թերի պայմաններով, քանի որ երեք Թաղ. Խորհուրդներու մին ներկայացուցիչ չէ ունեցած ընտրութեան պահուն։»

Ծնաշըրկայ կէպզանէ 16 Նոյեմ. Թաղիս Ս. Առաքելոց եկեղեցւոյն մէջ, Տ. Հմայեակ եպիսկ. Թիւմաքճեան հանդիսացեալ է Ս. Պատարագ մատուցանել ի հանգիստ հոգւոց համայն ննջեցելոց, Թաղիս վարժարանաց ի նպաստ կազմակերպեալ գանձանակի մասնախմբի անդամոց։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Ն. Աշըրեան
Ենի Գաբու, 14 Նոյեմ. 97

ԱԶԴ. — Երիտասարդ մը պատրաստ է ազգային վարժարաններու և մասնաւորաց տուներու մէջ գոհացուցիչ պայմաններով դասեր տալ հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն լեզուաց։ Դիմել խմբագրութեանս։

«ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՏԻԳՐԱՆ ԷՖ. ՏԷՑԻՐՄԷՆՃԵԱՆ (Քըշֆըլար).— Ստացանք ձեր եռամսեայ բաժնեգինը Նոյմ. 14է սկսեալ։

ԵՐՈՒԱՆԴ ԷՖ. ՍԱՔԱԵԱՆ (Ադր. Պոլիս, Տէմիր Գափու).—Ստացւ ձեր վեցամսեայ 70 ղհկն. Նոյմ. 15էն։

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ. —Եթէ կ'ուզէք քիչ աշխատութեամբ եւ մէկ օրուան մէջ ոտանաւոր գրելու կանոնները սորվիլ, կարդացէք Բ. Բարսեղեանի «Սրտիս Ձայնը»։ գինն 5 դահեկան։ —Գնել ուզողներ կրնան դիմել առ հեղինակն Բարունակ Բարսեղեան յԱմասիա, արժէքն կանխիկ, ստորագրի ծախսն հեղինակին վրայ է։ 8—7

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ եկեղեցւոյ վագֆէն, Բերա, Հիւսէյին Աղա Թաղ, Սագըզ Աղաճ ճատտէ 105 թիւ, մօտաւորապէս 140 կանգուն գետին աճուրդի դրուած է։ Գնել փափաքողք կ'հրաւիրուին, թուականէս մինչ 31 օր ներկայանալ ի Խորհրդարանի Ս. Եկեղեցւոյս։

(Կնիք Խնամակալութեան)
Ղալաթիա, 4 Նոյեմ. 97 6—5

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Սանիյէ Միւդէմմիզի ատրեան տրուեցաւ Զօրլուի Գայմագամ Խալիլ պէյի։ Սալիսէի ատրեան՝ Կիրասոնի Գայմագամ Իպրահիմ Լութֆի պէյի և Պրուսայի Էսկիշէհր գաւառակին Գայմագամ Րէշիտ պէյ։

—Ուաշինկդընի օսմ. դեսպանատան Բ. քարտուղար Սըտգը պէյ միանգամայն Նիւ Եորքի դեր-հիւպատոս կարգուեցաւ։

—Քաղաքապետութեան քննիչ-անասնաբոյժի հետեւորդ անուանեցաւ քաղաքային անասնաբուժական վարժարանի շրջանաւարտ Յովսէփ էֆ. որուն Րապիայի ատրեան տրուեցաւ։

—Ձէրիգութեան ատրեան տրուեցաւ Էլասոնայի զօրաբանակին Բ. զօրաբաժնին հրամատար Հայտար փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՋԵԿՈՒՑՄՈՒՆՔ

«Ցանդէլմանդէր.—Իգտամ լրագիրն համարձակած է կանոնաց հակառակ գործելու. ուստի յանդիմանութեամբ հանդերձ կ'ազդարարուի արտօնատիրոջն որ զգուշանայ իր այդ ընթացքը կրկնելէ։»

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ.— Աւստրիոյ դեսպանն և ռուս դեսպանատան Ա. Թարգմանն երէկ Բ Դուռն երթալով յաջորդաբար տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիգ փաշայի հետ։

— Թէհրանի նախորդ օսմ. դեսպան Մունիֆ փաշա երէկ տեսակցեցաւ Ներքին գործոց Նախարար Մէմտուհ փաշայի հետ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ զօրաբաժնին հրամատար Էօմէր Վէհպի փաշա որ Ե. զօրաբանակին մէջ պաշտօնի կոչուած է, մօտերս կ'մեկնի իր պաշտօնատեղին Դամասկոս։

ՑԱՒԱԼԻ ԴԷՊՔ. ՌՈՒՄԷԼԻ. — Փիլիպէէ Նոյեմ. 24 թուով կ'գրեն առ Մոնիդէօռ.— «ԾԲ. մեծ կռիւ մը տեղի ունեցաւ Ստանիմաքայի մէջ։ Քառասունի չափ մարդիկ բիրերով զինուած Ս. Երրորդութեան եկեղեցին մտան, Յունաց ձեռքէն առնլու. պատարագն ատեն էր։ Պատարագիչ քահանան վանեցին ինչպէս նաեւ սպասաւորողները։ Յարձակողք իրենցմէ երկու քահանայ դրին հոն։ Յոյներն զայրանալով այս յանդուգն յարձակման մէջէն խմբովին գացին բողոքել տեղւոյն դատաւորին, սակայն որսի գացած ըլլալով բացակայ էր. ուստի ոստիկանապետին դիմեցին. սա չկրցաւ բան մ'ընել վախնալով որ մի գուցէ ժողովրդեան մէջ կռիւ ծագի։ Այսու հանդերձ ոստիկան-զինուորք պաշարեցին եկեղեցին և զինուորք ալ հոն տանող բոլոր ճամբաները գրաւեցին։ Յոյնք այս կացութեան հանդէպ բողոքելով չառացան և աղերսագիր ուղղեցին իշխանին ու Նախարարութեան։ Ի Փիլիպէ ուրիշ ձեռնարկներ եղան։ Մետրապոլիտ Տ. Ֆիդիոս՝ երեսփոխան Մ. Կեմիւշկերտանի ընկերակցութեամբ գնաց տեսակցիլ կառավարչին հետ. այս վերջինը կարեւոր հրամանները տուաւ, բայց դատաւորը չի համարձակիր զայնս գործադրելու։ Եկեղեցւոյն գրաւումէն յետոյ պուլկար քահանան գոհաբանական աղօթքներ կարդաց՝ սերպեպուլկար վերջին պատերազմին ի Սլիվնիցա տարուած յաղթութեանց համար։ Ժողովուրդն, պատարագին, պահարանի դուռները կոտրելով Յունաց գրքերը պատառեցին։ Պուլկարք մինչեւ հիմակ Յունաց ձեռքէն առին եկեղեցի մը ու դպրոց մը ի Հասքէօյ ու Տէյիրմէնտէրէ, եկեղեցի մը ի Ֆիլիպէ, վանք մը ի Պաշովօ, ուրիշ մը ի Կիլաստիցա և երրորդ մը ի Քուքլէնա. վերջապէս և եկեղեցի մը ի Ստանիմաքա։ Կան ուրիշներ ալ։ Պուլկարք կ'պնդեն թէ այդ հաստատութիւնք իրենց կ'վերաբերին իրաւամբ, զի իրենց նախնիքները կառուցած են և իրենք ալ անոնց ծախքերն հոգացած։»

ԱՏԱՐԱԶԱՐԷ մեզ կ'գրեն Նոյմ. 10 թուով.—«Տեղւոյս կառավարիչ Մէհէմմէտ Նիւզհէթ փաշա որ արձակուրդով քանի մը շաբաթներէ ի վեր Կ. Պոլիս կ'գտնուէր, երէկ հոս իր պաշտօնատեղին վերադարձաւ։

—«Ի Գրնճըլար, շաբաթ լուսնալու գիշերը, տուն մը կիսով չափ հրոյ ճարակ եղեր է։ Բնակած տունը խառնակ թաղի մը մէջ ըլլալուն համար, գիւղացիք բուռն ճգամբ հազիւ կրցեր են լափող հուրը շիջուցանել։ Տանն աղքատ որբեւայրի մը կ'վերաբերի և 50—60 ոսկւոյ վնաս մը կ'ենթադրուի։

—«Անցեալ շաբթուան ձեան փոթորկի պահուն՝ քաղաքէս 7—8 ժամ հեռի անտառի մը մէջ աշխատող երկու Թաթարներ, մին երիտասարդ, իսկ միւսը տարեց, իրենց ուտեստի պաշարն սպառած ըլլալով կ'որոշեն տուն վերադառնալ։ Երկուքին ճամբայ կ'ելնեն միասին. երիտասարդը մազապուր զինք ընտանեկան յարկին ներքեւ կը ձգէ, իսկ միւս չափահասն՝ որ իր հետ 2—3 զոյգ ալ գոմէշ ունէր, գոմէշներուն դանդաղաքայլ գնացքին հետեւելով, արդէն անօթեցած և ուժասպառ, երկարատեւ համբորդութեան յոգնութիւնն ու սոսկալի ցուրտն ալ վրայ հասնելով, քաղաքիս շրջակաները, ճամբուն վրայ սառնամահ կ'ըլլան ինքն և իր գոմէշներէ մին։ Յաջորդ օրը քաղաքապետութիւնը մարդ ղրկելով բերել տուաւ զայն։

—«Այժմ մասամբ տեղացող անձրեւներուն և մասամբ ալ պայծառ և անամպ երկնքի արեգական բարակ ճառագայթներուն ազդեցութեամբ, թաղերու և տուներու վրայ դիզուած ձիւներն հալած են։ Հոս բաղդատաբար ամենէն սուղ և հազուագիւտ բանն է վառելանիւթը։ Մինչեւ 2 ղհկն. քաշ մը ածուխ ծախուած է։ Այժմ ամենէն աժանագին քաշ մը ածուխին գինն է 25 փր.։ Անցեալ ԲՇ. որ տեղւոյս պազարի օրն էր, երբեք առեւտուր չեղաւ. այս ԲՇ. շուկան քիչ մը ոգեւորուած տեսայ։ Ճանապարհաց աւերման և անկանոնութեանց համար սասկաւին կանոնաւոր երթեւեկ չկայ։»

ԳԱՂԹԱԿԱՆՔ.— Վեհ. Սուլթանն իմանալով որ Օսման-Բազարցի գաղթականներէ 49 կիներ, որք Պրուսա երթալու համար Մուտանիա ժամանած էին, փողոցները մնացած են թշուառ վիճակի մէջ եւ ո և է օգնութիւն չըլլար, հրամայեց անմիջապէս անոնց պէտքերն հոգալ եւ հանգիստ կերպով Պրուսա ղրկել ու բնակեցնել։ Կայս. սոյն հրաման հաղորդուեցաւ Պրուսայի կուսակալութեան։

ԳԵՐՄԱՆ դեսպան Ֆոն Մարշալ երէկ Պեռլին ուղեւորեցաւ իր ընտանիքը բերելու։ Դեկտ. 8ին (Ն. Տ.) մայրաքաղաք պիտի դառնայ։

Մ. ԼՈՒԻ ՐԱՄՊԷՐ, նորընտիր դերտնօրէն Օսմ. Պանքային, ՇԲ. մայրաքաղաքս կ'ժամանէ։

ՖԷՐԻՔԷՕՅԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ. — Ֆէրիքէօյի բնակիչք աղերսագրով ձգնհաս իշխանութեան բողոքեցին Լատինաց գերեզմանատան ընդարձակուելուն դէմ, ըսելով որ հանրային առողջութեան վնասակար է և, զի ըստ օրինի, գերեզմանք պէտք է 500 մեդր հեռուն ըլլան բնակեալ վայրերէ։ Ներքին գործոց Նախարարութիւնը քաղաքապետութեան յանձնեց այս խնդիրը։

ԱՆԳԼԻՈՅ դեսպանատան Բ. պահականաւը Մէյէրա Մալթա գնաց. անոր տեղ պիտի գայ Նէմֆ։

ԷՏԻՐՆԷ-ՏԷՏԷԱՂԱՃԻ երկաթուղւոյ գծին քոմիսէր անուանեցաւ Սարէմ Պէյ—Եամպօլուի քոմիսէր Էսատ էֆ. փոխանակ Քօբէր էֆ.ի որ մեռաւ։

ՊՐԻՒՍԷԼԻ արուեստահանդէսին օսմ. ճիւղէն մրցանակ ստացողներու մէջ կան՝ արտասովոր մրցանակ, Յովհաննէս էֆ. Ազնաւուր հոտեղինաց համար. Պղինձ շքադրամ՝ Ռուբէն էֆ. Դիլքիեան՝ բանուած մետաքսի համար։ Վկայագիր՝ Նշան էֆ. Մուրատեան՝ կերպասեղինաց համար։

ՖԷՆԷՐԻ Պատրիարքարանը պաշտօնեայ մը պիտի ղրկէ Սէլանիկի մետրապոլտին և օրթոտոքսներու միջեւ ծագած անհամաձայնութիւնը քննելու։

ԶՄԻՒՌ. — Իզմիրի շրջականերէն Չիշէքլիի մէջ անցեալները ցուրտին սաստկութենէն երեք հոգի մեռեր են։ Գասթէմունիի քաղաքին ու նահանգին մէջ ալ առատ ձիւն տեղացեր է։

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՎՏԱՆԳԱՑ ԴԷՄ

Անցեալ օր յօդուածի մը մէջ խոստացեր էինք նշանակել՝ որքան առիթը ներկայանայ՝ զանազան ապահովագրական Ընկերութեանց մասնակներուն կարեւոր կէտերը, նպաստաւոր կամ աննպաստ՝ հասարակութեան շահուց տեսակէտով։

Այսօր մէկ հատը կ'նշանակենք, բանիմաց ընթերցողներուն դատողութեան թողլով՝ անձամբ ստուգել թէ մեր դիտել տուած կէտ ո՛րքան ստոյգ է ու կարեւոր։

Իւնիոն Ընկերութեան ստորագրած մուրհակին տրամադրութեանց մին սա է որ՝ երբ մէկու մը կեանքն ապահովագրէ՝ ստորագրուած գումարը կ'վճարէ՝ մարդն ի՛նչ եւ իցէ պատճառաւ ալ մեռած ըլլայ։ Մահն ի՛նչ տեսակ համեմատ ձեւով ալ ներկայացած ըլլայ՝ իբրեւ արդիւնք մեծամեծ տարափոխիկ հիւանդութիւններու, պատահարներու, հրդեհներու, պատերազմի, եւն., Իւնիոն խնդիր չի հաներ, կ'վճարէ. եւ իրապէս կ'ապահովէ մարդը կեանքի ամէն տեսակ ձախողուածներուն, վտանգներուն, անակնկալներուն դէմ։ Ասիկա այնքան մեծ նշանակութիւն ունի մարդկային կեանքի մէջ որ չենք տարակուսիր որ եթէ այս Ընկերութիւնը շատ աւելի առաջ ներկայացած ըլլար կեանքերնին անոր ապահովագրողներուն թիւն ա՛լ աւելի մեծ կ'ըլլար, որովհետեւ կոյրի, պարկեշտ, հոգածու հայր մ'ընտանեաց՝ ճոխ մեծափարթամ կեանքէ մը աւելի իր ընտանիքին ապագան է որ կ'որոնէ, և ներկային մէջ ո՛չ մէկ տանելի, կարելի զոհողութենէ մը պիտի խուսափէր՝ իր ընտանիքին ապագան ապահովելու համար։ Բայց շատերն ապահովագրական Ընկերութիւններէն հեռացնող պարագան ո՛չ թէ տարեկան ապահովագնին վճարումն է, որովհետեւ պատրաստ են իրենց կերածէն խմածէն զեղչելով այն գումարը կանոնապէս տարուէ տարի վճարել, որքան սա վախը թէ մի՛ գուցէ Ընկերութիւնը գէ՛տն ընէ, վճարելու դժկամակութիւն ցուցնէ օրին մէկն, ո՛ և է պարագան չգուշակուած, չհաշուուած սեպելով, և այս կամ այն պարագային մէջ, պանելով որոշուած գումարին վճարումը։

Արդ, Իւնիոնի մասին այնպիսի երկիւղներ բացարձակ անտեղի են։ Ուշ կամ կանուխ, բնական թէ դիպուածի բերմունք, ամէն տեսակ մահ հաւասար է անոր մուրհակին մէջ, ու կը պարտաւորէ Ընկերութիւնն՝ իր յանձն առած գումարն ընտանիքին կամ ժառանգորդներուն վճարելու։ Ապահովագրութիւն ըսուածն ալ՝ ըստ մեզ՝ այսպէս ըլլալու է։ Բծախնդրութիւն ընող, մահուան տեսակները զանազանող, և վճարման օրն «ոչ կարելի»ով պատասխանող Ընկերութիւնները կարելի չէ որ Իւնիոնին չափ ժողովրդականութիւն շահին։

ՏՈՒԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

Բէօ Թէքէի փողոց Թիւ 10

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէսօրէ վերջ և կ'դարմանէ մասնաւորաբար ներքին հիւանդութիւնները, մորթի և ծննդամիզական գործարանաց ախտերը։ Դշ. օր աղքատ հիւանդները ձրի։ 26—5

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ
ԴԱՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

Թիւ 16, Գօղոթէր խան

	Դհկն.
1. Ա. Վարժութ. Մանկանց Զ. տիպ	3
2. Բ. » » Դ. »	5
3. Գ. » » Դ. »	5
4. Տարրկ. Քերականութ. Դ. »	2
5. Լրացուցիչ Դասընթացք Բ. »	3
6. Փնջակ, պատկերազարդ Գ. »	1¼
7. Փունջ, աշխարհ. Հաւաքածոյ. Գ.	3
8. Երկրորդ Փունջ » Բ. »	6
9. Գործն. Ընթցք. Շրջրութ. Բ.	3
10. Բանալի Շարադրութեան Բ. »	6
11. Ընթերցարան Հայ լեզուի Բ.	2
12. Սկզբնք. Հմայնք. և Շարադր.	2½
13. Ալֆաբէ Ֆրանսէ	2
14. Տարր. Ընթցք. Կրօնի Վարժանքն.	2
15. Պատկերազարդ Այբբենարան	½
— 100ը 25 Դահեկան —	
16. Յօդագրք Տուխեան Գործկլի.	2
17. Մազկաքաղ Հաւաքածոյ	4
18. Դպրոցավարութիւն, Է. Վէբէր	5
19. Առածապատում. — 50 առածի մեկնթ. տուեր.—Հ. Պէննէեան	5
20. Համառ. Կրօնագիտ. Ա. Հարէլ	2½
21. Սրտիս ձայնը, Բերթուածք, Բ.Բ.	5
22. Նուէր հայ մանուկներուն. մանկական ոտանաւորներ նոր և անտիպ	1½
23. Աղջիկներու դաստիարակութ.	
24. Գիտութիւններու վրայ ժողովրդական դասեր։	5—1

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 25 Նոյ.—Աւստրիոյ կայսրուհին այս առաւօտ հոս հասաւ։ Մ. Ֆէլիքս Ֆօռ կայսրանիին մէջ դիմաւորեց կայսրուհին, որ կառախումբին մեկնելէն առաջ երկարօրէն տեսակցեցաւ անոր հետ։

ՄԱՐՍԻԼԻԱ.—Գնդ. Բիքար Մարսիլիա հասաւ. մերժեց տեսակցիլ ո և է լրագրի հետ. անմիջապէս մեկնեցաւ Բարիզ, ուր կ'հասնի վաղ առաւօտ։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Նովօսթի խորհուրդ կուտայ Ֆրանսայի, Անգլիոյ և Ռուսիոյ՝ անմիջապէս գրաւել Չինու հողերէն շատ մը կէտեր, ի պատասխան Գերմանաց Քիաօ-Չէաւի մէջ [illegible] գրաւելուն։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ՅՈՎՍԷՓ Թ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ որ հանրածանօթ է իր փորձառութեամբ, պատրաստ է իւրն դիմող յաճախորդներուն, և մասնաւորապէս Կէտիք Փաշայիներն և Գումգաբուցիները գոհացնել դիւրամատչելի պայմաններով։ Բաց ի ԵՇ. և կիրակի օրերէ, փափաքողք ամէն օր կրնան դիմել ձրիապէս խորհրդակցելու իրենց ակռայի հիւանդութեան և դարմանումի մասին։ Դիմել Կէտիք Փաշա էսկի Թէմամ փողոց Թիւ 15, ժամ 4 էն 10 (Ը. Թ.)։ ԵՇ. օրեր կէսօրէ վերջ ակռաները ձրի կ'խնամուին, ակռաներ քաշուելով և լնտեր դարմանուելով։ 8—2

ԴԵՐՁԱԿ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ
Մ·Մ·ՊԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ ԵՂԲ.

Գալլէ-Գափու, Համիտիյէ ճատտէսի, Թիւրպէին ճիշտ դիմացը Թիւ 21

Այս անգամ Եւրոպայէն ձմեռուան համար զուտ անգլիական և գաղղիական ճաշակաւոր ապրանքներ բերել տուած ըլլալով, չափու վրայ կ'պատրաստէ ամէն տեսակ զգեստեղէններ և ձեւի վայելչութեամբը գոհ կ'ընէ բոլոր յաճախորդները։ Կ'յանձնարարուի ուրիշ տեղ դիմելէ առաջ այցելել սոյն վաճառատունը։ —Գիները չափաւոր և յարմար։ 30—9

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
ԱՍԵՂՆԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԱՊՐԱՆԱՑ
ՇԱԼՃԵԱՆ ԵՒ ԹԱՎՇԱՆՃԵԱՆ
Կ. Պոլիս Էսկի Զապթիէ ճատտէսի
Թիւ 63 Իզմիր օթէլին դիմաց։

Այս վաճառատուն, որ եւրոպական առաջնակարգ գործարաններէ պարբերաբար կ'ստանայ ամէն տեսակ ասեղնագործի և ձեռագործի վերաբերեալ նիւթեր, ընտիր ապրանքներու ճոխ մթերք մ'ունի։ ինչպէս աթլազ, գադիֆէ, բլիւշ, քօրտօնէ էպրիշիմ. Ալճէրիաի և Ֆլօշ մետաքս. չէնիլ, սըրմա, կլապտան, ճավաի և ուրիշ ամէն տեսակ քանավաներ. զարդի եւ բարձի համար նոր մօտելներ, թաւշեայ և մետաքսեայ քօրտօններ եւն։ Աթլազի և Թաւիշի վրայ բանուած ճաշակաւոր նիւթերու ճոխ հաւաքածոյ մը միշտ պատրաստ կ'գտնուի, ինչպէս բարձեր, մուճակներ, լուսանկարի շրջանակներ, քանավա գորգեր եւլն։ Կ. Պոլսոյ և գաւառաց պատ. յաճախորդներ, ինչպէս նաև դպրոցական հաստատութիւններ, որք այս վաճառատունէն մեծ կամ փոքր քանակութեամբ գնումներ ընել կ'փափաքին, կատարելապէս գոհ պիտի մնան ապրանքներու ազնուութենէն և գներու չափաւորութենէն։ Ասեղնագործի արհեստագէտ գծագրիչ մը պատրաստ կը գտնուի միշտ վաճառատան մէջ։ 15—5

ԸՆԴ ՄԱՄԼՈՎ

ԳՐՊԱՆԻ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ
ՕՐԱՑՈՅՑՈՎ 1898

Ցուցատետր-Օրացոյցը 15 օրէն պատրաստ ի վաճառ։ Գրպանի Ցուցատետրն (աժանտա տը փօշ) տետրակ մ'է որուն մէջ առօրեայ գործողութեանց համար մէն մի օրի տակ 12 տողիք թողուած են։ Այսպէս բոլոր տարւոյն համար։ Օրերը կ'ցուցնեն օրացուցական բոլոր մանրամասնութիւնք և զանազան գիտելիք։ Բաց աստի կ'պարունակէ նաեւ թղթատարի, հեռագրի, դրոշմաթղթի, երկաթուղեաց և պօսթի հաշուոց վերաբերեալ կարեւոր տեղեկութիւնք։ Գները 2, 2½, 4, 7½ ղրշ. կազմին համեմատ։ 100 օրինակ գնողին 15 առ % աւելի զեղչ սովորականէն։ Ամէն յանձնարարութիւն պէտք է ղրկել յօրինողին Զ. Թօրոսեանի, գրավաճառ, Զագմագճըլար Վալիտէ խան Թիւ 16, և կամ Պաղտատլեան գրատուն Սուլթան Համամ Թիւ 14։ 6—3

ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. քոնսօլիտէ Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 08
Ամէնէն բարձր գին	»	24 10
Ամէնէն վար գին	»	24 08
Րումէլիի երկաթ. գոց. ֆր.		113 —
Ամէնէն բարձր գին		113 25
Ամէնէն վար գին		113 —

ԲԱՑՈՒՄ 14 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնս. Սէրի Դ. Օ. Ո.		24 07
Րումէլիի երկաթուղի ֆր.		112 75
Օսմանիյէ	»	— —
Ռէժի	»	— —
Օսմ. Պանքա	»	14 80
Քռէտի ժէնէրալ օթթօմ.	»	7 —
Երկրագործական Պանքա	»	9 —
Ասս. Օթ. Նանժ է Վալ. Ա. Ո.		3 07
Օսմ. Ապահ. ընկեր.	»	4 08
Թրամուէյ բաժնեթ.		690 —
» Ժուիսանս		240 —
Թրամուէյ պարտաթ. ֆր.		497 —
Տէրքօսի ջուրի ընկ.	»	328 —
Թունէլ Կ. Պոլսոյ	»	461 —

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսօլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	1 ½
» մէկ ամսուան »	»	— —
Րումէլ. երկ. ութ օրուան »	»	— —
» » մէկ ամսուան »	»	— —

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 ֆրանքնոց	ղրշ.	87 60
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Բօլ Էմբէրիալ	»	89 90
Բրիմիյ	»	51 10
Մէճիտիյէ արծաթ	»	107 20
Րուպլի Թղթադրամ Օ. Ո.		8 58

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս ղրշ.		109 ¼
Փարիզ 3 » ֆր.		23 —
Ցիրբին մանեա	»	10 90

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՈՆ, 25 Նոյմ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Ա.	Ա. Ո.	66 —
» » » Բ.	»	43 —
» » » Գ.	»	24 43
» » » Դ.) բաց.	»	22 —
) գոց.	»	22 —
Փոխառութիւն [illegible]	»	83 50
» Օսմ. 3½%	»	97 50
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13 56
Այտընի երկաթուղի	»	15 12
Եգիպտական Միացեալ	»	106 75
Անգլ. քօնսօլիտէ		113 37
Հելլէնական 5%	»	33 50
Մօնօբօլ հելլէնական 4%	»	35 50
Ռանթ » 4%	»	26 50
Պուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	95 —
» Նոր » 6% 1892	»	95 —
Փոխան. Փարիզի վրայ	»	25 37½
Դրամազեղչ	»	3 —

ՎԻԷՆՆԱ, 25 Նոյմ.

Փոխան. Փարիզի վրայ	ֆիօր.	47 70
» Լոնտոնի վրայ	»	120 70
Րումէլիի երկաթուղի	»	62 —
Օսմ. Ռէժի	»	154 70

ՓԱՐԻԶ, 25 Նոյմ.

Օսմ. քոնս. Սէրի Դ.) բաց.	ղրշ.	22 17
) գոց.	»	22 37
» » » Բ.	»	— —
» » » Գ.	»	24 75
Օսմանիէ	»	— —
Րումէլիի երկաթուղի	ֆր.	113 50
Օսմ. Ռէժի	»	329 —
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	591 50
Ֆրանս. Ռանթ 3% Դ. Կ.	»	103 65
Քռէտի Լիօնէ	»	793 —
Պանք տը Բարի	»	866 —
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3270 —
Իտալական Ռանթ	»	95 37
Սպանիական արտաքին	»	61 56
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 205
Դրամազեղչ	»	02 —

ՊԷՐԼԻՆ, 25 Նոյմ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	մարք	95 —
Րումէլիի երկաթուղի	»	115 50
Անատ. երկ. պարտաթղթ.	»	93 40
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 200

ԻԼԱՆ ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆԳԱՍԸՆՏԱՆ

Զըրաաթ Պանգասը խազինէի մէրքէզիյէսի տըլամը իչին պիր միւսապագա միւապայէա օլունաճագ օլան 250 թէփ միւթէնէվվի քեազըտ իլէ 27,000 ատետ մուխթէլիֆ զարֆըն Թըշրինիսանինին 15ինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ սաաթ 9տա թէսլիմի էվվէլիէսի վէ 17ինճի բազար իրթէսի կիւնիւ սաաթ 9ա գատար 100տէ 5 թէնզիլ իտէն օլուր իսէ գապուլ իտիլէրէք իհալէի գաթիէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն նումունէլէրինի կէօրմէք վէ շէրաիթինի անլամագ իզրէ մէզգիւր Պանգանըն խազինէի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 3—2

12 Թըշրինի սանի 313

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԵՐ

ԼԱՒԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ Կ· ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ Ի ԳԱՒԱՌՍ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-Փողոց Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկեր խան, Թիւնէլի առջև։ 2. Գարաքէօյի մօտ Թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սուլթան Համամ Թիւ 2, եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամուէյի կայարանին դիմաց Թիւ 13.

ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆ ԵՒԼՆ. ԼՈՒԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳՈՐԾԱԾԵՑԷՔ

ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ

ԾԱԽՔԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ
ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՅԼՈՑ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ

ԿԱՐԵՒՈՐ · — ԼԷՍՍԻՎ ՏԻՒ ԺԷՆԻՆ ԲՆԱՒ ՉԻ ՄԱՇԵՑՆԵՐ

ԵՒՐՈՊԻՈՅ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԷՋ 100,000,000 ՔԻԼՕ ՏԱՐԵԿԱՆ ՍՊԱՌՈՒՄ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԵՐՊԸ՝ ԽԻՍՏ ԴԻՒՐԻՆ՝ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԲԱՔԷԹԻ ՎՐԱՅ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ ամէն տեղ և ի մասնաւորի՝

ՊՕԼԱՌԵ ԿՈՂՄԸ
Կ. Սուրէնեան՝ Կամուրջին գլուխը և Փատմ գիւղ.
«Պին պիր Չէշիտ» Պահճէ Գարու.
Դեղարան Փապազեան Պահճէ Գարու.
» Ծանիի՝ Կամուրջին գլուխը.
Մահմուտ Փաշա Բիւրքճի խանի դիմաց Թիւ 131 մազի ներկ ծախող Արամ Սողանճեանի քով։
ԲԵՐԱՅԻ ԿՈՂՄԸ. Պօն Մարշէ.
«Քրօնոմիք» Սոսիէթէ Գօ-Օբէրաթիվ.
«Ալպարուտէզօ» Բերա Մեծ Փողոց Թ. 311
Ընդհ. ներկայացուցիչք Արեւելքի
Հ. ԵՒ Ա. ՍԼՈՒԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
Թօհաֆճի խան, [illegible]

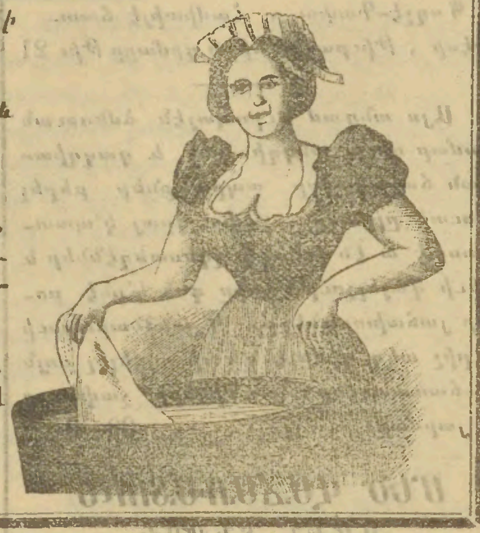

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ
ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ ՄԱԶԻ ՆԵՐԿ

Եթէ կ'փափաքիք հինգ վայրկենի մէջ մօրուքնիդ և մազերնիդ սեւ կամ շագանակագոյնի փոխել, դիմեցէք Մահմուտ փաշա Բիւրքճի խանի դիմացի կարգը 131 Թիւ Արամ էֆ. Սողանճեանի վաճառատունը։ Հոն տեղի մազի ներկի ջուրն անվնաս նիւթերէ բաղադրուած է ի Բարիզ, և մազերուն տուած փայլունութեամբ, կակղութեամբ և գործածութեան դիւրութեամբ, փորձով հաստատուած է թէ մինչեւ ցարդ Եւրոպայի մէջ պատրաստուած ջուրերէն անմրցելի կերպով լաւ է։

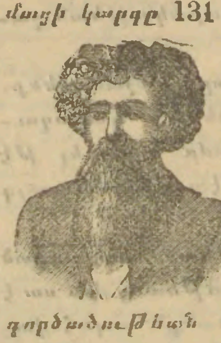

ՇԻՇ ՄԸ՝ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԲԱՒԷ. — ԳԻՆԸ ՉԱՓԱՒՈՐ

Կեղծիքէն զգուշանալու համար մի միայն շիշը պարունակող տուփին վրայի ստորագրութեան և [illegible] ուշադիր եղէք։

Սոյն վաճառատան մէջ կ'գտնուի նաեւ սեւ մազերը գեղեցկացնելու համար ջուր, և մասնաւորապէս մազի իւղով խնամով պատրաստուած ներկեր՝ սեւ, խարտեաշ և շագանակագոյնի փոխելու։ 20—16

ԱԶԴ. — Ս. Յակոբայ ազգային Անկելանոց-Հիւանդանոցի սեփականութիւնն եղող Բիւթի ընտրելագոյն տեսակէ 250 և 125 կրամ պարունակող Թիթեղեայ տուփերու մէջ մասնաւոր խնամով պատրաստուած սուրճն ախորժահամ և անարատ ըլլալով, կ'խնդրուի պատուարժան ազգայիններէ որ բարեհաճին գործածել յօգուտ սոյն հաստատութեան մէջ պատսպարեալ բազմաթիւ անկելոց։

Հոգաբարձութեան կնքով կնքուած յատուկ պիտակը չկրող տուփերը կեղծ են։ Կեդրոնատեղի Ղալաթիա, Ենի Ճամի ճատտէսի, Զինճիրլի խանի կից, Թիւ 70 մթերանոցն, ուր պէտք է դիմեն մասնաճիւղ հաստատել ուզողներն եւ նախապէս պայմաններուն տեղեակ ըլլալու։ Գին 250 կրամնոց տուփ. 3½ ղշ.
» 125 » » 1¾ »

Փափաքողք կրնան գնել սոյն սուրճէն ի մասնաւորի նշանակեալ խանութներէ, ինչպէս նաեւ զանազան մանրավաճառներէ և ծխավաճառներէ։ Բերա, Մեծ փողոց, չէքէրճի Հաճի Սալիմ աղային 136 և 54 Թիւ խանութները։ Բանկալթի, ազատ Աճէմեան Գրիգոր աղա։ Օրթաքէօյ, ֆէսճի Վիչէն աղա Քէթէնճեան։ 15—13

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. ԱՐԿԱԾՔ.

Ընկ. դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած 10,000,000 Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար 67,000,000 »
1895 ի հասոյթք 25,000,000 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 100,000,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՃԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյի վրայ
(Հին Մաքսատան տեղը)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՈՐ ՓԷՐՔԷՆ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրէ մթերանոցներ և բնակարաններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր Ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱԲՐԻԷԼ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Գաբու, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՀԱՅ ԿՕՇԿԱԿԱՐ
ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

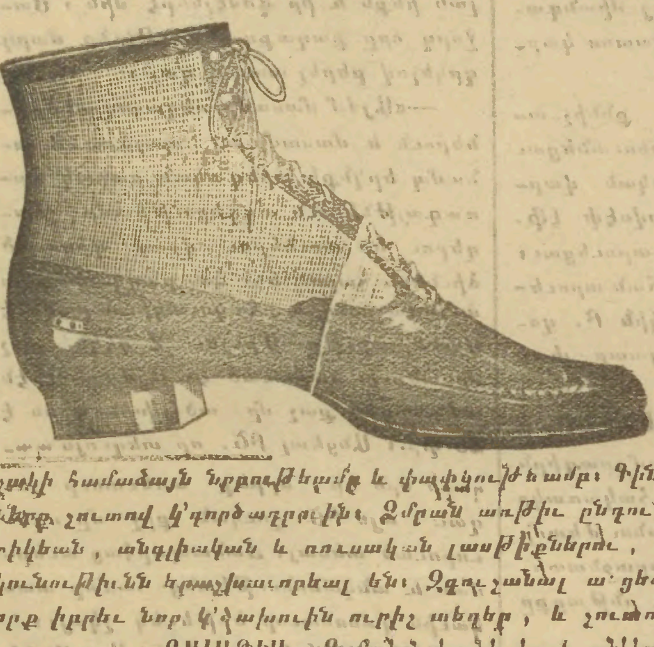

Այս մեծ և բարեհամբաւ հայ կօշկատան մէջ, հաստատուած քառորդ դարէ ի վեր, խնամքով կ'պատրաստուին ճաշակաւոր եւ հաստատուն կօշիկներ, կիսակօշիկներ, ձմրան կրկնակօշիկներ արանց, կանանց և մանկանց համար. նաեւ մուճակներ, հողաթափներ, եւլն., չափաւոր գներով, Փրանսական ընտիր կաշիով, և ամէն ճաշակի համաձայն նորութեամբ և փափկութեամբ։ Գիները չափաւոր։ Ապսպրանքները շուտով կ'գործադրուին։ Ձմրան առթիւ ընդունուած է մեծ պաշար ամերիկեան, անգլիական և ռուսական լաստիքներու, որոց նորութիւնն և տոկունութիւնն երաշխաւորեալ են։ Զգուշանալ անցեալ տարուան լաստիքներէն որք իբրեւ նոր կ'ծախուին ուրիշ տեղեր, և շուտով կ'ծակին։ Դիմել՝

ՂԱԼԱԹԻԱ, Դօփանէ խանի վարի անկիւնը, Թիւ 9.
ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ, Թիւ 211։ 20—7

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862 ԻՆ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍ.
ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՒՕԼԹԸՐ ՃԻՆՃԻԼ
Հէլլէնիքխան, Թ. 2—3, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

Քննիչ ԹԷՕՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ՔՈՆԵԱՔԻ ՄԵԾ ՋՏԱՐԱՆ

Ծ. Կ. ՊՈԼԱՆԱՔԻ

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ (ԵԳԻՊՏՈՍ)
Հիմնեալ 1884

Բարձր քաղաքապետութեան քիմիական քննչաստանը՝ անօրէնութեամբ Բանքէօրի՝ վաւերացուցած է առողջապահական յատկութիւններն և ախորժելիութիւնը։ Ի Լոնտոն պաշտօնական ցուցահանդէսներուն մէջ անցած է իբրեւ Զուտ Մաքուր Քոնեաք։ 1894ին Եգիպտոսի ազգ. արուեստահանդէսին մէջ ի ցոյց դրուած քոնեաքներէն միայն այս քոնեաք ոսկի շքադրամ ստացաւ։

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ, Պուլկարիոյ, Սերպիոյ և Ռումանիոյ.

30—30 ՖՐԻՏ ՖԷՐՔԷԼ
Պիւյիւք Թիճարէթ խան Պոլիս, Թիւ 3

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլէ Միջերկրական ծովու բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիս	3500	Թիպրա	2500
Կամեա	3500	Մարէօթիս	2500
Մէմֆիս	3500	Նեբթիս	2500
Անուպիս	3000	Բերա	2250
Ամօր	3000	Օսիրիս	2250
Անուբիս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասքօնի	1500
Ֆարօս	2750	Կրէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒՐԹՕԼ և Ընկ.
Ուէրթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և Ընկ.
34, Ճէյմս Սդրիթ, Լիվըրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿՈՎԱՆ ԵՒ ՄԱՐՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Տրապիզոնի և Պաթումի միջեւ կանոնաւորապէս բանող

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղեւորութեան ամէն տեսակ նաւապետի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար
Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՊԷԳՈՒԼ
Մալաքէ փողոց Թ. 1

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրբուլէ և Սեւ-Ծովու միջեւ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ասմէնիան	10500	Էճիփշըն	3500
Քէսդրիան	10500	Բրուքլին	3000
Լանքաստրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլըմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անատոլիան	2500
Պոստոնիան	8000	Ալզաշիըն	2500
Ֆլորենթայն	8000	Լէմպիան	2000
Քամբրիան	3700	Մինտօ	100
Վալօնեան	3700	Օբօրթօ	800
Տիւնիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆարիան	3500		

Ֆլորէնթայն շոգենաւը Ուելսի քոն Լիվըրբուլէն կ'սպասուի ընդհ. վաճառքով դէպ ի Պոլիս (Կ. Պ.)։

Ապսպրանքատէրերէն կ'խնդրուի իրենց ապրանքն այսուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար իրենց հրահանգը տրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Ա. ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. Պոլիս Ն° 38, Պապը Ալի ճատտէսի

ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի. (23)

ՓԱՂԻՄ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԱՂՋԻԿԸ

ՎԷՊ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԺԲ.

— Հապա ես կրնա՞մ կօշտ մէկու մը հետ ապրիլ։

— Չէ զաւակս, գիտցածիդ պէս չէ։ Հիմակուան մարդ չէ միայն. մի վախնար դուն իմին խօսքիս եկուր, տես ինչքան աղէկ պիտի ըլլաս. ընտանիք մը բաղդաւոր ընել կնկան ձեռքն է. Թէ որ դուն ալ հասարակ աղջիկ մը մէկ պիտի ըլլայիր, մեզ չէ՞ր որ եօթը տարի քեզ վճարեցուցիր դպրոցներու մէջ քեզ սովրելու համար։

— Երանի թէ չ'սովրէի մայր. գիտայի Սօֆիին պէս պարզ աղջիկ մը ըլլայի, գոնէ աղէկն ու գէշը չէի կրնար զանազանել։

— Իմ ալ սրտիս ցաւը եղածը ան է որ, զաւակս, դպրոց երթալէդ ետքն ալ աղէկն ու գէշը չես կրնար կոր ճանչնար, ատ ուսումնքդ ինչի՞ պիտի աժէ եթէ անով բաղդաւոր չը կրնաս ըլլար նէ։

— Ախ մայր իմաստասէր փիլիսոփայի մը պէս կ'խօսիս կոր, բայց ա՛ւաղ որ ուսումնքը շատ անգամ մարդ դժբաղդ ընելու կ'ծառայէ։

— Սիրտը պարզ մարդը փիլիսոփայ կ'ըլլայ, քու ատ աչքիդ արժանիքները տեսնալուս սրտէս արիւն կ'երթայ կոր, դուն քիչ մը մարդ մտիկ ըրէ, քուկին ուսումնքդ քեզի բաղդաւոր պիտի ընէ զաւակս։

— Ա՞յս սրտով։

— Ինչ ունի ատ սիրտդ, չըլլայ որ ըսէ՛, մէկի մը հետ կապուա՞ծ է։

— Ո՛չ, բայց. . . .

— Եթէ կապուած ալ ըլլայ փոյթ մը չունի, հայրս կ'ըսէր որ «չնշանուած աղջկան սիրտը մոմի կը նմանի, վրան հարիւր տեսակ պատկերներ կ'կոխուին ու կ'աւրուին, մինչեւ որ Աստուած չաւրուելիք պատկերը իր ձեռքով կոխէ եւ պըսակուին մէկին հետ»։ Եթէ անանկ չըլլար, քանի երեսուն անգամ աղջիկտեսի եղող աղջիկները հիմայ խենթեցած ըլլալու էին։

— Մ'այրիկ, ա՛լ վերջացուր ոտքդ պագնեմ։

— Չէ զաւակս։ մենք մեզի նստեր խօսինք կոր, առնող ալ չկայ տուող ալ, ինչո՞ւ սիրտդ նեղուի կոր։

— Ինչպէս սիրտս չնեղուի որ, դուն համոզուելու տեղ ինծի համոզելու կ'ելլաս։

— Համոզելու բան չկայ աղջիկս, մտիկ ըրէ որ ըսեմ, սա Տօքթոր Ոսկին ի՞նչ էր, քանի մը տարի առաջ եթէ քեզի անոր հետ նշանել ուզէինք նէ «ես ատ խեղճը, չեմ առներ» ըսելով աշխարհք կ'անցնէիր ա՛ն հիմայ քիչ մը կրթուեցաւ բան սորվեցաւ նէ, աչքիդ չգտնուած մարդ մը կ'երեւայ կոր, իմ քեզի տալիք մանչերս հարիւր հատ Տօքթոր Ոսկի կ'արժեն, դուն ուսեալ աղջիկ ես, կրթեալ մուսինդ, հարուստ ըրէ, մարդ ըրէ, ընկերութիւններու մէջ մտցուր, այնչափ տանտիկնութեան դասեր առիր, անոնք ի՞նչ կ'ըսեն կոր նէ բաժնուեն պէս ըրէ. Խելքդ միտքդ տանդ. երկանդ. զաւակներուդ վրայ ըրէ, տես ի՞նչ երջանիկ, հարուստ, բախտաւոր ընտանիք մը կ'ըլլաս. ատանք ես չեմ կրնար գիտնար ամմա քեզի պէս աղջիկ մը ինչո՞ւ չմտմտայ։

Եւ այս բանակցութիւններն երկար օրեր ամիսներ շարունակուեցան մօրն ու աղջկան միջեւ. երկուքն ալ օդին մէջ կ'կառուցէին, ոչ Տօքթոր Ոսկին տեսած ունէին եւ ոչ ալ Յակոբ Կառիկեանը։

Վեց ամիս վերջ օր մը Բրաբիոն հանըմին քոյրը՝ Վարդուկ հանըմ՝ հիւր եկաւ իրենց. տանտիրուհին ի հարկէ գաղտնիք մը չէր պահեր իր քրոջմէն, ուստի երբ դարձեալ մայրն ու աղջիկ Տօքթոր Ոսկին մէջ նետելով սկսան իրարու ընդդիմախօսել, Վարդուկ հանըմ միջամտելով՝

— Որի համար էք քաշքշուիլ, սա նոր եկող բժիշկ մը կայ նէ, ա՞ն է Տօքթոր Ոսկին։

— Այո՛, պատասխանեց Բրաբիոն։

— Ա՛յ մահման տղերու գայ սատանի ձագը, գիտեմ Վարդուկ ձեռքը թթուեցնելով, մեր գիտցածը Կարապետ աղայենք կան նէ կ'ճանչնաք։

— Ո՞րը, սա կարմիր ներկով տունն մը կայ նէ ա՛ն։

— Չէ անոր վրայի մեծ տունը։

— Է ի՞նչ եղեր է, ըսին մայր ու աղջիկ միանգամայն ակնդէտ պատասխանի սպասելով։

— Աղջիկներն առնել ցուցուցեր, գայեր եկեր, գացեր եկեր է. ետքն ալ հինգ հազար ոսկի տար նէ կառնեմ ըսեր առեր քալեր է։

— Աչքդ քէօռնայ լակոտ, բացագանչեց Բրաբիոն։

— Վա՛յ, չըլլայ Անահիտ ակռաները կրճտցնելով։

— Է, աղջիկը ի՞նչ կ'ընէ կոր։

— Մանրը հիւանդ պառկած է, ասօրուան վաղուան չելլար կ'ըսեն կոր։

— Է՛ հարն ալ թող տայ պարէ։

— Քա՛ խե՞նդ ես Բրաբիոն, հինգ հազար ոսկի ո՞ւր տացուի։

— Հարը ունեւոր է նէ ի՞նչ պիտի ընէ, ուզէ չուզէ պիտի տայ։

— Քա չէ, աղէկ ալ միտքը աղջիկ առնել չէ մարդ խաբել սուտ հիւանդ դառնալ, երթալ գալ, փարա քաշել. չէ նէ քենէ ինէ աղէկ գիտէ որ աղջկանը հայրը հինգ հազար չէ, հազար ալ չի կրնար տար, ճերմակը դուրս սեւը ներս ապրող խեղճ մարդիկ են։

— Տեսա՞ր Անահիտ, ըսաւ մայրը աղջկանը դառնալով, հիմա հաւատացի՞ր որ իմ ըսածներս շիտակ են։

— Բայց անգամ մը հարցուր թէ աղջիկը բժշկին ամուսին ըլլալու արժանի՞ աղջիկ էր, պատասխանեց Անահիտ. ի՞նչ ընէ տղան, ա՛ռ, ա՛ռ ըսելով վրան ինկան նէ անոր ալ երեսը չառնեց, օձիքը ազատելու համար հինգ հազար ոսկի ուզեց։

— Չէ՛ քա՛, սա խենթը նայէ, ըսաւ Վարդուկ, Անահիտի պաշտպանութենէն նեղուած. ամէն մտած ելած տունը անանկ կ'խաբէ եղեր, աղջիկնիդ պիտի առնեմ ցուցնելով. ինք կարգուող էր նէ, ի՞նչ ունէր Կարապետ աղային աղջիկը, չէնք շնորհք ալ աղուոր վարդի պէս ճահիլ, ամմա անոր աչքը մարդ խաբելու է, կարգուի՞լ ի՞նչ ընէ։

— Շիտակը ալ սոսկալի ըլլալէն վերջ քեզի չեմ կրնար կոր մտիկ ընել, Անահիտ, ըսաւ մայրը վճռողաբար, անգամ մ'ալ ատ սրիկային խօսքը չպիտի ըլլայ մեր տունը, համբերութիւն չունինք նէ պարէ պատիւնիս ոտքի տակ չառնենք։

Անահիտ թէեւ մտածող սէր մը չէր տածեր Տօքթոր Ոսկիի նկատմամբ, բայց որովհետեւ երիտասարդ բժիշկը փայլուն դիրք մը գրաւած էր հրապարակին վրայ, անոր հետ ամուսնանալով կ'յուսար յաջողապէս իր քաղաքավարի պահանջումներուն ու խոլոտ մեծամտութեանը. թշուառ աղջիկն այնչափ մոլուած էր յամառութեանը մէջ, որ դատողութիւնն իսկ կորսնցուցած, չէր ուզեր ո՛չ մօրը խրատներուն կարեւորութիւն տալ, եւ ոչ ալ Տօքթորին խաբեպատիր ընթացքներէն ուղիղ հետեւութիւն հանել։ Ի՞նչ բանի վրայ դրած էր այս երեւակայական ամուսնութեան հիմը, ինքն ալ չէր գիտեր։

(Շար.)